

Copyright © B.C Civil Liberties Association, 1997

B.C Civil Liberties Association
425 - 815 West Hastings Street
Vancouver, B.C V6C 1B4
(604) 687-2919
<http://www.bccla.org>

Bản quyền bảo lưu. Cấm không sao chép bằng bất cứ hình thức nào nếu không được sự đồng ý bằng văn bản, trừ trường hợp người hiệu đính cần sử dụng những trích đoạn làm dẫn chứng trong khi hiệu đính.

Xuất bản lần thứ nhất.

Xuất bản đồng thời bằng các thứ tiếng: Hoa ngữ, Punjabi, Tây-Ban-Nha và Việt ngữ.

Canadian Cataloguing in Publication Data

Mollard, Murray, 1964-
So tay cong dan

Translation of: The citizenship handbook.
ISBN 0-9680110-3-9

1. Citizenship--Canada. I. Trinh, Zung. II. British Columbia Civil Liberties Association. III. Title
JL187.M6419 1997 323.60971
C97-910934-5

In và đóng sách tại Canada, do nhà in Benwell Atkins thực hiện.

Lời cảm tạ

Cuốn Sổ Tay Công Dân là thành quả của sự cố gắng và hợp tác. Ông Phil Brydon là người đề xuất sáng kiến đầu tiên và cung cấp những dữ liệu, kiến thức quan trọng về vấn đề công dân. John Westwood là người viết bản thảo đầu tiên và Charlotte Coombs, người sửa chữa và hiệu đính. Dựa trên những tài liệu sẵn có, Murray Mollard đã bổ sung và hoàn tất toàn bộ cuốn sách.

Nhân viên Hội Bảo Vệ Tự Do Dân Quyền B.C (*B.C Civil Liberties Association*) chịu trách nhiệm trong việc trình bày, sắp xếp hình ảnh minh họa và hiệu đính chung. Jane Wolsak là người cung cấp những hình vẽ minh họa.

Nhiều cá nhân và tổ chức khác đã hỗ trợ trong việc chuẩn bị soạn thảo cuốn sách như: *Hanson Lau, City of Vancouver, cảnh sát viên Baltej Singh Dhillon, B.C Human Rights Commission, Office of the Information and Privacy Commissioner for B.C, Ombudsman for B.C, Immigrants Services Society of B.C, SUCCESS, MOSAIC, People's Law School và Family Services of Greater Vancouver.*

Cuốn Sổ Tay Công Dân được dịch ra 4 ngôn ngữ. Người dịch bao gồm: Zung Trinh (Việt ngữ) và Manjeet Auluck (Punjabi) thuộc cơ quan Dịch Vụ Di Dân B.C (*The Immigrant Services Society of B.C*). Raul Carreras (Tây Ban Nha) và Eryi Wang (Hoa ngữ) thuộc Hội Dịch Thuật Viên Hoa Ngữ B.C (*Chinese Association of Translators and Interpreters of B.C*).

Alicia Barsallo, Lilliana Hill, Monica Escudero, Lê Văn Chu, Ji Aihua, Sukhwant Hundal, Kim Tôn và Ronjeet

Pahal đã đóng góp những ý kiến quý báu trong việc kiểm duyệt toàn bộ bản dịch. Stella Davis và Toán Hoàng, Goldy Bhadia, Tommy Tao, Nancy Lee, Gordon Hardy và cơ quan *The People's Law School* cũng có những hỗ trợ đáng kể đối với bản thảo và bản dịch. Nhà in *Perfect Printing* phụ trách phần trình bày của bản dịch tiếng Việt.

Rất nhiều người tham gia vào việc kiểm duyệt bản thảo của cuốn Sổ Tay Công Dân và những ý kiến đóng góp của họ rất có giá trị trong việc soạn thảo một cuốn sách mang tính chất tế nhị về văn hóa, đơn giản và phù hợp với người mới nhập tịch Canada. Chúng tôi xin chân thành cảm tạ Sheila Jones of Wordsmiths, Angela Kan, Tommy Tao, Alicia Barsallo, Ji Aihua, Stella Davis, Toán Hoàng, Linda Hird, Kay Stockholder, Russell Wodell, Linda Shpikula, Bill Black, Veena Mathur, Hayne Wai, Charles Dobson và Adrianna Tweedlie về sự hỗ trợ của họ.

Hội Bảo Vệ Tự Do Dân Quyền B.C chịu trách nhiệm hoàn toàn về nội dung của cuốn Sổ Tay Công Dân.

Sau cùng, cuốn Sổ Tay Công Dân được tái bản và phát hành nhờ sự tài trợ của các cơ quan: *Vancouver Foundation, The Law Foundation of British Columbia, B.C Gaming Commission và B.C Ministry Responsible for Multiculturalism and Immigration.* Lần xuất bản thứ nhất được thực hiện do sự tài trợ của *Department of Canadian Heritage và VanCity.*

"Murray Mollard
B.C Civil Liberties Association, 1999" 3

Secretary of State
(Multiculturalism) (Status of Women)

Secrétaire d'État
(Multiculturalisme) (Situation de la femme)

Thưa các bạn,

Chào mừng bạn tới Canada! Là một người thuộc thế hệ công dân Canada đầu tiên, tôi nhận thức rất rõ tầm quan trọng về ý nghĩa của người người công dân đối với tất cả các bạn.

Trở thành người công dân Canada có nghĩa là bạn sẽ bắt đầu có những mối quan hệ ràng buộc trong xã hội. Canada cũng dành cho bạn rất nhiều đặc ân, đồng thời mong đợi sự đóng góp của bạn trong công cuộc xây dựng đất nước, điều mà mọi người dân Canada hằng quan tâm. Vấn đề được đặt ra là bạn thực thi quyền hạn, bổn phận của mình. Tôi xin khuyến khích các bạn, trong vai trò người công dân mới, tích cực tham gia vào những hoạt động kinh tế, chính trị xã hội và văn hóa trong xã hội Canada.

Với cương vị Bộ Trưởng Quốc Vụ Khanh, Bộ Đặc Trách Đa Văn Hóa và Vấn Đề Phụ Nữ, tôi đang phấn đấu cùng người dân Canada xây dựng một xã hội xứng đáng với niềm tự hào về sự bình đẳng và công bằng. Tôi mong được sự đóng góp của các bạn trong việc tạo dựng Canada thành một quốc gia có cuộc sống tốt đẹp nhất trên thế giới.

The Honourable Hedy Fry, P.C., M.P.

Mục lục

1. Lời giới thiệu	8
2. Những giá trị của thể chế dân chủ Canada	21
3. Cái nhìn thực tế đối với hệ thống chính trị Canada	40
4. Bảo vệ quyền hạn của bản thân	58
5. Thực hiện dân chủ vì dân	76
6. Làm việc với các cơ quan chính phủ	102
7. Kết luận	116

Lời nói đầu

Cuốn Sổ Tay Công Dân được soạn thảo dành cho những người đã nhập tịch hoặc đang chuẩn bị nhập tịch. Người công dân Canada có những đặc quyền và bổn phận mà những người du khách viếng thăm đất nước này không thể có được.

Do đó, cuốn sách này không đề cập tới quyền và bổn phận của những người

- thường trú nhân
- người xin tị nạn
- những người mang thị thực du lịch hoặc cư trú tạm thời

Tuy nhiên, họ cũng có thể sử dụng cuốn sách này như một tài liệu hữu ích để tham khảo về vấn đề nhập tịch Canada. Đồng thời, người dân Canada sinh ra và lớn lên ở đây cũng có thể học hỏi được nhiều điều về quyền hạn và bổn phận của mình, điều mà họ thường cho là hiển nhiên được hưởng.

Chúng tôi hy vọng những thông tin trong tài liệu này sẽ giúp bạn tham gia hết mình vào chính thể dân chủ ở Canada.

Độc giả có thể tìm đọc cuốn Sổ Tay Công Dân bằng các thứ tiếng: Hoa ngữ, Punjabi, Việt ngữ và Tây-Ban-Nha.

Nếu bạn muốn đóng góp ý kiến về nội dung cuốn sách, xin liên lạc với Hội Bảo Vệ Tự Do Dân Quyền B.C "B.C Civil Liberties Association".

Hội Bảo Vệ Tự Do Dân Quyền B.C là một tổ chức từ thiện bất vụ lợi và không đảng phái, làm việc vì quyền lợi của người dân trong tỉnh bang B.C. Cơ quan này tiếp nhận những thắc mắc của dân chúng, cam kết thực hiện cải tổ luật pháp và giáo dục đại chúng, và trong một số trường hợp, ra tòa đấu tranh bảo vệ các quyền tự do của chúng ta.

Bạn sẽ nhận thấy Canada khuyến khích mọi cùng chia sẻ những ý kiến, quan điểm của mình. Đây cũng là lý do khiến Canada trở thành một quốc gia có cuộc sống tốt đẹp nhất!

Cách trình bày của cuốn sách

Cuốn sách được chia thành 6 chương như sau:

- Chương 1 giới thiệu về vấn đề quốc tịch**
- Chương 2 bàn về những giá trị tinh thần của người công dân Canada**
- Chương 3 giải thích về hệ thống chính trị ở Canada**
- Chương 4 đề cập đến vấn đề bảo vệ quyền hạn và sự tự do**
- Chương 5 đưa ra những ý kiến về vấn đề dân chủ vì dân**
- Chương 6 thái thích về quyền hạn và bổn phận của người dân trong những mối quan hệ với các cơ quan chính phủ.**

Chương 1

Phần giới thiệu

Bạn có thể có những thắc mắc về quê hương mới của mình.

- Ý nghĩa của việc trở thành người công dân Canada là gì?
- Vì sao tôi cần quan tâm đến những vấn đề chính trị và chính quyền?
- Người dân Canada có chung những giá trị tinh thần gì?
- Hệ thống chính trị của Canada hoạt động ra sao?
- Quyền hạn của người công dân Canada là gì?
- Bốn phân của người công dân Canada là gì?
- Tôi có thể làm gì để góp phần vào việc tạo nên những thay đổi khả quan trong xã hội Canada?
- Tôi có thể trông cậy vào sự giúp đỡ nào của những cơ quan chính phủ khi cần thiết?

Chúng tôi soạn thảo cuốn sổ tay này nhằm giải đáp những thắc mắc quan trọng trên.

Công dân trong chế độ dân chủ

Liên Hiệp Quốc đã công bố Canada là một quốc gia có cuộc sống lý tưởng nhất trên thế giới.

Tuy nhiên, một số người dân Canada lại than phiền về chính phủ và cho rằng họ không có đủ quyền hạn để giải quyết vấn đề này.

Canada được công nhận là một quốc gia có cuộc sống tốt nhất trên thế giới, nhưng tại sao một số người dân lại cảm thấy không thể thay đổi được chính phủ? Tại sao đây là một câu hỏi quan trọng mà bạn cần nghĩ tới khi mới nhập tịch Canada?

Điều này quan trọng vì mọi công dân, không phân biệt nam, nữ, già, trẻ, giàu, nghèo, đều có quyền quyết định về cuộc sống của mình tại Canada.

Canada dành cho chúng ta:

- ☑ Một hệ thống giáo dục và y tế hoàn hảo
- ☑ Nhiều cơ hội làm kinh tế
- ☑ Một xã hội mà trong đó mọi người biết tôn trọng lẫn nhau, cho dù họ đã đến từ nhiều nơi khác nhau và có những ý kiến bất đồng

Nét đặc thù quý giá này là kết quả của sự cố gắng và lòng mong ước của người dân. Canada được nhìn nhận là một trong những quốc gia có cuộc sống tốt nhất trên thế giới vì chúng ta đã cùng bỏ công sức tạo nên.

Đồng thời, người dân phải quan tâm tới những điều họ than phiền về chính phủ. Trong một nước dân chủ, người công dân là nhân tố quyết định về những điều luật của quốc gia họ.

Chế độ dân chủ là một cơ cấu độc đáo trong đó người dân bố trí sắp xếp những công việc trong xã hội và chia sẻ quyền lực chính trị. Điều này được thực hiện qua hình thức bầu cử và sự tham gia vào các sinh hoạt dân chủ khác.

Có một cách để hiểu rõ về nền dân chủ ở Canada là bạn hãy thử tưởng tượng, nếu có một người từ xa đến đặt câu hỏi: "Ai là người cầm quyền ở đây?" Câu trả lời sẽ là: "Chúng tôi đồng cầm quyền, chứ không riêng một ai hết."

Bạn có thể thấy ý kiến trên có vẻ không thực tế lắm. Vài kinh nghiệm sống ở Canada có thể khiến bạn cảm thấy mình bị bất lực, nhất là đối với những vấn đề có liên quan tới chính phủ. Trong một nước dân chủ với hơn 30 triệu dân, cảm giác này rất thường tình và đôi khi không thể tránh được.

Tuy nhiên, điều quan trọng cần nhớ là mọi công dân trong một nước dân chủ cần phải có chung trách nhiệm làm chủ. Điểm nổi bật của Canada là người dân có thể thay đổi được xã hội. Đôi khi, điều này còn tùy thuộc vào mỗi cá nhân hay một nhóm người nếu họ muốn biến cái cảm tưởng bất lực thành cảm tưởng được kiểm soát và tạo nên một sự thay đổi.

Không có một nền dân chủ nào thực sự hoàn hảo, kể cả ở Canada. Tuy nhiên, Canada tạo cho chúng ta nhiều cơ hội xây dựng và phát triển xã hội.

Mọi công dân đều có **bổn phận và quyền hạn**. Chúng ta có trách nhiệm phải nhìn nhận quyền của người khác. Ngoài ra, chúng ta còn có trách nhiệm phải tuân theo luật pháp và những người thừa hành luật pháp, chẳng hạn như cảnh sát và nhân viên nhà nước.

Chế độ dân chủ thực hiện công bằng bổn phận và những quyền căn bản của người dân. Nhân viên nhà nước phải lịch sự khi đối xử với chúng ta, phải tôn trọng quyền hạn và sự tự do của từng người. Trong một chế độ dân chủ, luật pháp sẽ bảo đảm những quyền này cho chúng ta.

Đĩ nhiên, luật pháp không thể bảo đảm tất cả quyền hạn và sự tự do cho chúng ta. Những quy định căn bản về sự tôn trọng đối với người khác phải được gắn liền với nếp sống của mỗi người.

Mặc dù luật pháp bảo đảm quyền hạn của chúng ta, nhưng tự nó cũng chưa đủ. Muốn có một chính sách dân chủ tốt đẹp, mọi công dân phải tự nhận lấy trách nhiệm đối với những giá trị dân chủ và áp dụng những điều này một cách tích cực trong cuộc sống hàng ngày. Nếu thiếu quyết tâm, việc “bảo đảm” quyền của chúng ta trong luật pháp sẽ mất giá trị và tinh thần dân chủ trong xã hội sẽ bị suy giảm. Khả năng sinh tồn của Canada tùy thuộc vào sự ràng buộc của người dân đối với những giá trị dân chủ chung.

Những giá trị tinh thần và truyền thống dân tộc của người dân Canada

Xã hội Canada dựa trên nền tảng những giá trị tinh thần và truyền thống dân tộc. Người dân Canada đã phấn đấu không mệt mỏi để tạo dựng một xã hội biết tôn trọng những giá trị tinh thần này. Nó bao gồm sự tôn trọng những nền văn hóa khác nhau, sự bình đẳng, sự tự do và quyền được biểu lộ ý kiến. Chúng tôi sẽ đề cập đến những vấn đề này trong Chương 2.

Có thể bạn đã quen thuộc với những giá trị tinh thần và truyền thống này, nhưng lại bối ngỡ trước một số vấn đề khác. Cũng có thể chính phủ nơi quốc gia bạn từng sinh sống đã cản trở bạn và những người cùng đến từ quốc gia đó không được thực hành những điều này.

Những luật lệ và kế hoạch của chính phủ phản ánh những giá trị tinh thần và truyền thống của người dân trong xã hội chúng ta. Là một người mới nhập tịch, bạn có thể nhận thấy vài điều luật và kế hoạch của chính phủ hơi khác lạ, thậm chí cho rằng họ làm sai.

Tuy nhiên, là một công dân mới, bạn có trách nhiệm tìm hiểu về những giá trị đã được thể hiện qua những kế hoạch và luật lệ. Bạn cũng có trách nhiệm hòa nhập với những giá trị và lối sống của người dân Canada và mọi công dân đều có bổn phận tôn trọng những giá trị tinh thần này.

Ngay cả sau khi bạn đã dành thì giờ để học hỏi và hòa nhập với những giá trị đặc thù của Canada, bạn vẫn có thể nhận thấy những kế hoạch hay luật lệ của chính phủ sẽ làm cho bạn và gia đình bạn khó có thể giữ được những tập quán của riêng mình.

Cũng có thể bạn sẽ cảm thấy rằng luật lệ và kế hoạch của chính phủ không công bằng đối với bạn hay những người khác, bởi vì nó không phản ánh được giá trị đặc thù của Canada.

Do đó, với bốn phần của một công dân, bạn cần phải thuyết phục người khác (và chính phủ) rằng luật lệ cần phải được thay đổi.

Đây là phân trách nhiệm lớn lao trong thể chế dân chủ ở Canada. Những điều luật và những kế hoạch hoạt động của chính phủ phải dựa trên lợi ích của mọi người dân Canada, không chỉ dành cho một vài cá nhân nào đó.

Phụ nữ trong xã hội Canada

Xã hội Canada công nhận vấn đề nam nữ bình quyền.

Tại nhiều quốc gia, nam giới được coi trọng hơn nữ giới, nhất là đối với những trách nhiệm trong gia đình.

Xã hội Canada nhìn nhận rằng nữ giới có đồng quyền quyết định những vấn đề trong đời sống gia đình, trong công việc làm ăn và ngoài xã hội.

Sự thay đổi này chỉ mới xảy ra gần đây. Người dân Canada ngày nay vẫn đang nỗ lực tranh đấu để vấn đề nam nữ bình quyền có một chỗ đứng vững chắc trong mọi lĩnh vực của xã hội.

Một số người mới nhập tịch Canada, đặc biệt là nam giới, cần phải thay đổi cho phù hợp với quan niệm này và học hỏi về cách tôn trọng quyền bình đẳng của nữ giới.

Giới truyền thông ở Canada

Canada nhìn nhận giới truyền thông đóng một vai trò đặc biệt trong chế độ dân chủ.

Trong một vài quốc gia, những cơ quan chính quyền ít khi bị dân chúng hoặc giới truyền thông chỉ trích. Những ký giả có thể bị bỏ tù, kể cả bị tra tấn nếu họ lên tiếng chỉ trích chính phủ.

Giới truyền thông ở Canada như nhật báo, tạp chí, phát thanh và truyền hình thường xuyên theo dõi chặt chẽ những hoạt động của chính phủ.

Họ bình luận về những hoạt động của chính phủ, những kế hoạch, chính sách và thường xuyên chỉ trích những

nhân viên của chính quyền.

Vai trò của họ là thúc đẩy chính phủ bảo đảm trách nhiệm đối với người dân.

Trách nhiệm này được hiểu theo nghĩa mọi công dân đều có quyền theo dõi những hoạt động của chính phủ, cũng như có quyền đòi hỏi chính phủ phải thay đổi.

Vì giới truyền thông cũng theo dõi sát sao những mối quan tâm của người dân, họ có thể đóng một vai trò đặc lực trong việc góp phần làm thay đổi xã hội.

Bạn có ngần ngại khi phải tham dự vào tiến trình của chế độ dân chủ không?

Là người mới nhập tịch Canada, bạn có thể cho rằng mình không đại gì tham gia vào những vấn đề chính trị. Có lẽ bạn lo ngại rằng:

- Bạn không nên phê bình chính phủ, những luật lệ hay những kế hoạch của chính phủ vì có thể sẽ gặp rắc rối cho chính mình, cho gia đình hoặc ảnh hưởng tới vấn đề quốc tịch của cả gia đình
- Bạn không đủ khả năng Anh ngữ hay kiến thức cần thiết về Canada để có thể tạo nên một sự thay đổi
- Bạn không nên chỉ trích chính phủ vì bạn là người mới nhập tịch, bạn phải mang ơn chính phủ đã cho phép bạn nhập cảnh vào Canada
- Những người Canada khác sẽ chỉ trích bạn nếu bạn không chấp nhận lối sống của họ ở đây

Đối với người mới nhập tịch Canada, những cảm giác này chỉ là bình thường.

Tuy nhiên, người dân Canada cũng tôn trọng người khác trong việc phát biểu và nêu ra những mối quan tâm, kể cả việc bất đồng ý kiến với họ. Tự do bày tỏ quan điểm là điều quan trọng hàng đầu trong xã hội của chúng ta.

Không ai có thể tước quyền công dân của bạn hay của gia đình bạn chỉ vì bạn phê bình chính phủ hay những kế hoạch của họ. Nếu có người đe dọa sẽ làm điều này với bạn, sẽ có nhiều nhóm sẵn sàng đứng ra giúp đỡ bạn.

Là một công dân mới, bạn có quyền và bổn phận tham gia vào thể chế dân chủ.

Có bốn lý do để bạn khỏi lo ngại

Nếu bạn có bất cứ mối quan tâm nào, sau đây là những điều nên nhớ:

- Những người mới nhập tịch có nhiều đóng góp quan trọng vào xã hội Canada

Quốc gia này được tạo dựng bởi những người mới nhập tịch Canada giống như bạn. Bạn nên hãnh diện được thừa hưởng điều đó

- Đa số người dân Canada hoặc ông cha của họ cũng đã từng là người di dân đến Canada

Tất cả chúng ta (hoặc ông cha ta) đã đến Canada từ nhiều nơi khác nhau. Hầu hết chúng ta chỉ di cư đến quốc gia này trong khoảng một trăm năm trở lại. (Ngoại trừ nhóm dân bản xứ). Di dân tới từ một nước khác không có nghĩa là bạn bị xếp hạng thứ hai sau dân Canada. Điều này chỉ có ý nghĩa đơn thuần bạn là một công dân mới hơn người khác ở Canada mà thôi.

- ☑ Các chính trị gia ngày càng nỗ lực đáp ứng những nhu cầu của các cộng đồng văn hóa khác nhau

Ngày nay, những chính trị gia đang cố gắng tìm hiểu về những nhu cầu và nguyện vọng của những người mới nhập tịch thuộc nhiều cộng đồng văn hóa khác nhau. Những chính trị gia nhận thấy trong một chế độ dân chủ, mỗi người đều có quyền bầu cử để lựa chọn người xứng đáng đứng ra nắm quyền trong chính phủ. Lá phiếu của người mới nhập tịch cũng quan trọng giống như lá phiếu của những người đã được sinh trưởng tại Canada.

Những cộng đồng thiểu số có thể giúp một chính đảng giành phần thắng trong một cuộc bầu cử. Thí dụ, trong cuộc bầu cử tỉnh bang ở British Columbia vào năm 1996, nhiều chính trị gia ở Vancouver đã cố gắng để chiếm được sự ủng hộ của cộng đồng người Canada gốc Hoa.

- ☑ Bạn không bị đơn độc

Canada nhận thấy những người mới nhập tịch đôi lúc cũng cần được giúp đỡ để thích nghi với cuộc sống mới.

Mọi cấp chính quyền và nhiều tổ chức tư nhân có những chương trình giúp đỡ, chẳng hạn như những dịch vụ thông dịch để giúp những người mới nhập tịch thích nghi với cuộc sống mới. Nếu bạn cảm thấy không đủ can đảm để nói lên những ưu tư hay nhu cầu về kế hoạch hoặc luật pháp của chính phủ, bạn có thể tìm kiếm những cơ quan chính phủ và những tổ chức tư nhân để được giúp đỡ và hỗ trợ.

Thí dụ, Cơ Quan Dịch Vụ Di Dân Đa Ngôn Ngữ (MOSAIC), Cơ Quan Dịch Vụ Di Dân B.C (The Immigrant Services Society of B.C) và Cơ Quan Dịch Vụ Hoa Kiều (SUCCESS) là các tổ chức cung cấp dịch vụ cho người mới đến cư ngụ trong khu vực Vancouver và vùng phụ cận:

- ☑ Cơ quan MOSAIC cung cấp tin tức, thông dịch, dịch thuật, tham vấn, hướng dẫn văn hóa, lớp dạy Anh ngữ, sinh hoạt cộng đồng và giúp đỡ tìm việc làm, trợ giúp cố vấn pháp lý và biện hộ.

MOSAIC

- ☑ Cơ quan Dịch Vụ Di Dân tổ chức các lớp Anh văn đàm thoại, lớp hướng dẫn văn hóa, tham vấn cho gia đình, cá nhân, cách tìm việc làm, thông dịch, chỉ dẫn và giới thiệu những dịch vụ khác.

- ☑ Cơ quan SUCCESS cung cấp nhiều loại dịch vụ khác nhau cho cộng đồng người Hoa và những thành viên trong các cộng đồng đa ngôn ngữ khác. Dịch vụ bao gồm: Văn phòng đón tiếp di dân tại phi trường, giúp đỡ hướng dẫn cùng với chương trình Anh ngữ và thông dịch, dịch vụ tư vấn, biện hộ cho gia đình và thanh thiếu niên, các chương trình hướng nghiệp cũng như giáo dục công dân.

Bạn có thể xem trong niên giám điện thoại hay đến những tổ chức cộng đồng gần nhà hoặc thư viện để tìm hiểu thêm về những cơ quan khác. Trong vùng Greater Vancouver, cuốn "Red Book" do cơ quan Dịch Vụ Thông Tin (Information Services) ấn hành có danh sách của những tổ chức đa văn hóa hoặc hội đoàn cộng đồng cung cấp những dịch vụ trên.

Bạn nên nhớ rằng người dân Canada được tự do phát biểu về bất cứ điều gì mình tin là đúng. Đây là một trong những quyền tự do quan trọng hàng đầu của chúng ta.

Thay đổi những tập tục truyền thống của người Canada

Ngày nay, nam Cảnh Sát Hoàng Gia Canada (RCMP) được phép đội khăn vấn thay cho kiểu mũ truyền thống của "Cảnh Sát Hoàng Gia" trước kia.

Sự thay đổi này đã gây ra nhiều cuộc tranh luận. Nhiều người Canada đã phản đối và một số người khác cho rằng điều này thể hiện sự "thiếu tôn trọng" đối với truyền thống của người Canada.

Nhiều tổ chức công dân đã hoạt động không mệt mỏi nhằm giúp người dân ý thức được ý nghĩa tôn giáo quan trọng của tấm khăn quấn đầu của những người Canada theo đạo Sikh.

Vì Canada tôn trọng sự tự do tín ngưỡng, những điều lệ của liên bang đã thay đổi cho phù hợp với đàn ông Sikh khi đã gia nhập Cảnh Sát Hoàng Gia Canada.

Hầu hết người dân Canada ngày nay đã chấp nhận sự thay đổi này như một hành động công bằng và có ý thức.

Cảnh Sát Liên Bang Baltej Singh Dhillon

Chương 2

Những giá trị của thể chế dân chủ Canada

Giá trị dân chủ

Người dân Canada có chung những giá trị căn bản.

Canada được cả thế giới tôn trọng vì có một xã hội dân chủ thực sự. Không giống như một số quốc gia khác chỉ tự xưng là dân chủ, Canada khuyến khích người dân tham gia vào việc lãnh đạo quốc gia.

Những giá trị tinh thần này làm nền tảng cho quyền hạn và bổn phận của người dân. Luật pháp và kế hoạch của chính phủ cũng dựa trên những căn bản quan trọng nói trên.

Những giá trị dân chủ này cũng đóng một vai trò quan trọng trong đời sống chính trị Canada, kể cả những tập quán, thái độ sống mà mọi người dân cùng chia sẻ trong một thể chế dân chủ.

Giá trị căn bản của người công dân Canada bao gồm:

- Sự bình đẳng
- Tôn trọng những quyết định dân chủ và nguyên tắc pháp luật
- Quyền bảo mật dữ liệu cá nhân
- Hợp tác và tham khảo ý kiến
- Bất bạo động

- Tuân theo thủ tục pháp lý
- Tôn trọng quyền cá nhân
- Tự do biểu lộ quan điểm
- Tinh thần trách nhiệm

Những giá trị dân chủ này cùng có ngang tầm quan trọng trong đời sống riêng tư của mỗi cá nhân chúng ta. Đây cũng là những điều căn bản trong sự giao tiếp hàng ngày trong cuộc sống, đối với gia đình, bạn bè, đồng nghiệp và ngay cả đối với người hoàn toàn xa lạ.

Trong một chế độ dân chủ vững mạnh, những giá trị này được người dân coi trọng trong sinh hoạt giao tiếp giữa người dân với nhau cũng như giữa người dân với chính phủ.

Trong những trang kế tiếp, chúng ta sẽ đi sâu vào chi tiết về ý nghĩa của những giá trị trên

Bình Đẳng

Bình đẳng là một trong những giá trị quan trọng nhất ở Canada.

Mọi người dân Canada đều bình đẳng trước pháp luật và phải được đối xử công bằng trước pháp luật.

Điều này có nghĩa là bạn không bị kỳ thị hay đối xử bất công vì những lý do:

- Giới tính
- Màu da
- Tuổi tác
- Tín ngưỡng
- Nguồn gốc
- Khuyết tật
- Khuynh hướng tình dục
- Tình trạng hôn nhân và gia đình

Chúng ta cùng đồng được đối xử công bằng khi tiếp xúc với cơ quan chính phủ, hoặc tổ chức tư nhân và với mọi người xung quanh.

Luật pháp bảo vệ bạn tránh bị kỳ thị khi bạn:

- Sử dụng dịch vụ công cộng
- Mua hoặc mướn nhà
- Tìm việc làm
- Tiếp xúc với bất cứ cơ quan chính phủ nào

Bình đẳng có nghĩa là bạn cần được tôn trọng và quan tâm giống như mọi người khác, không phân biệt tài năng hay bất cứ khuyết tật nào.

Tiếc thay, điều này không có nghĩa là sự kỳ thị không xảy ra ở Canada. Không có một nền dân chủ nào là hoàn hảo.

Kỳ thị chủng tộc. Nhiều người mới nhập tịch Canada sẽ gặp phải những thái độ kỳ thị chủng tộc hoặc hình thức thành kiến khác. Tuy nhiên, họ cũng sẽ nhận thấy rằng xã hội Canada phản đối mạnh mẽ những thái độ và hành động tiêu cực này.

Canada có nhiều cơ quan giúp đỡ nạn nhân của sự kỳ thị.

Thí dụ, nếu bạn thấy rằng mình không được cấp nhà ở vì lý do nguồn gốc dân tộc của mình, bạn có thể khiếu nại với Hội Đồng Bảo Vệ Nhân Quyền B.C (B.C Human Rights Commission). Cơ quan chính quyền này được lập ra để bảo vệ người dân B.C chống lại sự kỳ thị.

Nếu bản thân bạn hay nếu bạn chứng kiến người khác bị đối xử không công bằng, trách nhiệm của người công dân chúng ta là phải lên tiếng phản đối.

Tôn trọng những quyết định dân chủ và nguyên tắc luật pháp

Chúng ta phải tuân theo luật pháp ngay cả khi chúng ta không đồng ý với chúng.

Người dân Canada tôn trọng những quyết định dân chủ, luật pháp và những điều lệ kể cả khi họ bất đồng ý kiến. Điều này được gọi là nguyên tắc luật pháp.

Quyền hành chính phủ là do sự đồng ý của người dân. Chúng ta đồng ý trao quyền cho chính phủ bằng cách đi bầu và tham gia vào tiến trình dân chủ để quyết định về những điều luật và kế hoạch của chính phủ.

Đương nhiên, trong một chế độ dân chủ lớn như Canada, có nhiều ý kiến khác nhau về luật pháp. Những ý kiến này thường gây ra bất đồng. Khi chính phủ đặt ra những điều luật hay kế hoạch mới, có thể bạn không vừa ý.

Mặc dù vậy, bổn phận của bạn là phải tuân theo pháp luật ngay cả khi chúng ta không đồng ý với chúng vì những lý do sau:

Sự nhất trí trong tinh thần dân chủ. Trong một cơ cấu xã hội, chúng ta trao quyền cho từng cấp chính quyền để làm luật. Có thể bạn không bầu cho chính quyền hiện tại, nhưng đa số người dân đã bầu cho họ.

Tiến trình dân chủ. Chúng ta có bổn phận phải tuân theo luật pháp nếu chúng được thực hiện theo tiến trình dân chủ công bằng.

Một tiến trình dân chủ công bằng tạo ra cho người dân một cơ hội đầy ý nghĩa để tham gia vào một cuộc tranh luận công khai về một điều luật hoặc kế hoạch mới của chính phủ. Luật pháp và kế hoạch thường là kết quả tất yếu của sự cố gắng thỏa hiệp về cách nhìn và ý muốn khác nhau của người dân.

Ngay cả khi bạn không đạt được kết quả như ý muốn, ít nhất bạn nên tạo cơ hội gây ảnh hưởng tới phần kết quả.

Có một lý do thực tế giải thích nguyên nhân vì sao chúng ta đồng ý tuân theo luật pháp. Khi chính phủ đặt ra những điều luật hoặc kế hoạch mà bạn nhất trí ủng hộ, đương nhiên, bạn cũng muốn những người khác cùng tuân theo, ngay cả khi họ không đồng ý với chúng. Nếu chúng ta chỉ tuân theo những điều luật theo ý muốn, xã hội sẽ luôn nằm trong tình trạng hỗn loạn.

Tuy nhiên, nếu bạn không đồng ý với một điều luật hay kế hoạch nào đó của chính phủ, bạn có quyền và trách nhiệm làm thay đổi nó. **Người dân nên tìm cách thay đổi những điều luật họ không đồng ý theo đường lối dân chủ**, thay vì từ chối không tuân theo pháp luật.

Nhiều nhóm công dân đã thuyết phục được chính phủ làm thay đổi những điều luật và kế hoạch phù hợp với ý muốn của họ.

Nguyên tắc luật pháp còn có nhiều ý nghĩa khác. Mỗi người dân, không kể địa vị xã hội, phải tuân theo luật pháp giống như mọi người khác. Nhân viên cảnh sát, các vị thẩm phán và chính trị gia đều phải tuân theo pháp luật giống như người dân thường.

Nguyên tắc luật pháp có nghĩa là luật lệ được ban hành dựa trên những nguyên tắc cơ bản vững chắc. Cuối cùng, nguyên tắc luật pháp cũng có nghĩa là những người được trao quyền hành như cảnh sát phải tôn trọng luật pháp khi họ đối xử với người dân.

“Nguyên tắc luật pháp” có nghĩa là cảnh sát cũng phải tuân theo luật.

Xã hội đã trao nhiều quyền hành đặc biệt cho nhân viên cảnh sát để họ có thể hoàn thành đúng đắn trách nhiệm của mình. Tuy nhiên, có những giới hạn hợp pháp trên những quyền hành đó.

Thí dụ, khi nhân viên cảnh sát muốn bắt giữ người nào, họ chỉ có thể sử dụng vũ lực khi cần thiết trong từng hoàn cảnh.

Thêm vào đó, nhân viên cảnh sát khi ở ngoài nhiệm sở cũng phải tuân theo luật giống như mọi người dân thường.

Thí dụ, khi nhân viên cảnh sát đang thi hành nhiệm vụ nhận được một cú điện thoại khẩn cấp, họ được quyền lái xe vượt qua những băng hiệu dừng xe và đèn đỏ (nếu xe này để đèn chớp nháy và còi hú liên tục để gây sự chú ý của các xe khác). Nhưng khi một nhân viên cảnh sát lái xe từ sở làm về nhà thì cũng phải tuân theo luật lệ giao thông giống như mọi người khác.

Thủ tục pháp lý

Những thủ tục pháp lý có liên quan chặt chẽ với nguyên tắc luật pháp.

Đây là những thủ tục pháp lý được sử dụng trong các tòa án, hội đồng xét xử (như hội đồng xét xử nhân quyền) và những người có quyền quyết định trong chính phủ.

Những thủ tục này được lập ra nhằm đảm bảo sự đối xử công bằng và hợp lý đối với những người trực tiếp chịu ảnh hưởng của những quyết định của họ.

Thí dụ, nếu bạn bị buộc tội phạm luật, thủ tục pháp lý yêu cầu bạn được quyền biết mình đã phạm điều luật nào và bằng chứng gì đưa ra để kết tội bạn.

Những thủ tục pháp lý cũng yêu cầu bạn có một cơ hội đủ để biện minh cho sự vô tội của mình.

Quyền bảo mật dữ liệu cá nhân

Công dân trong chế độ dân chủ có quyền bảo mật những dữ liệu cá nhân trên hầu hết mọi mặt của cuộc sống.

Không ai có thể biết được bạn đã bỏ phiếu cho đảng nào trong một cuộc bầu cử, trừ khi bạn nói ra. Không ai có thể biết bạn có bao nhiêu tiền, ngoại trừ cơ quan Thuế Vụ Canada vì lý do liên quan đến thuế. Ngay cả nơi làm việc của bạn cũng không có quyền biết bạn làm gì trong đời sống cá nhân ngoài giờ làm việc.

Quyền bảo mật dữ liệu cá nhân có nghĩa là chúng ta kiểm soát mọi chi tiết của bản thân. Nó cũng giúp bạn quyết định về việc tiết lộ những chi tiết này với người khác. Quyền cá nhân là một yếu tố quan trọng của giá trị tinh thần trong xã hội dân chủ, bởi vì sự tự do của chúng ta không bị chính phủ hoặc kẻ khác can thiệp. Đây cũng là một giá trị tinh thần cơ bản đối với sự tự do của những người công dân tự làm chủ.

Tuy nhiên, quyền bảo mật cá nhân không có nghĩa là chính phủ phải cần có sự đồng ý của bạn mới được thu thập những chi tiết thuộc về đời sống cá nhân của bạn.

Thí dụ, mỗi 5 năm, Sở Thống Kê Dân Số Canada thu thập những tin tức rất chi tiết về đời sống riêng tư của chúng ta để lập bản thống kê toàn quốc. Luật pháp đòi hỏi chúng ta phải cung cấp những tin tức này. Thống kê dân số là việc thu thập những tin tức quan trọng liên quan đến số người sống ở Canada, nơi cư ngụ, ngôn ngữ sử dụng, tuổi tác và những đặc tính dân tộc khác.

Chúng ta sẽ đề cập đến vấn đề luật bảo vệ quyền bảo mật cá nhân của người dân trong Chương 4.

Sự hợp tác và tham khảo ý kiến

Hợp tác và chia sẻ kinh nghiệm là điều rất cần thiết trong việc thực hiện những quyết định dân chủ.

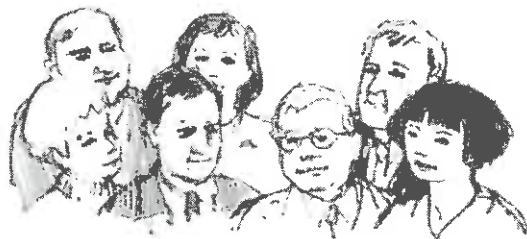
Chúng ta đánh giá cao biện pháp này vì chúng tạo ra những điều luật và kế hoạch tốt đẹp nhất của chính phủ đối với xã hội. Khi mọi người đều tham gia đặc biệt vào việc quyết định về những điều luật ảnh hưởng đến mình thì chúng ta sẽ có những quyết định đúng đắn hơn.

Những quyết định được đưa ra do kết quả của sự hợp tác và tham khảo ý kiến thường nhận được sự hỗ trợ của người dân hơn là những quyết định của một số ít người.

Người dân nên bỏ thì giờ để tham gia vào tiến trình dân chủ bất cứ khi nào có cơ hội.

Đôi khi, chính phủ bảo trợ cho những buổi hội thảo công cộng. Ngoài ra, tùy bạn chọn lựa thời điểm tốt nhất để gây sự chú ý của nhân viên chính phủ.

Trong một thể chế dân chủ, bạn có lợi thế là được tận dụng mọi cơ hội để góp phần vào đời sống dân chủ.

Bất bạo động

Thay đổi bằng con đường hòa bình là biện pháp tốt nhất.

Canada phủ nhận việc dùng bạo lực để giải quyết những vấn đề trong xã hội hay những thay đổi chính trị và các vấn đề bất đồng.

Chúng ta sử dụng biện pháp bàn bạc và thảo luận công khai - mặc dù những biện pháp này có thể tốn nhiều thì giờ hơn trong việc tạo nên những thay đổi trong xã hội hoặc giải quyết những vấn đề bất đồng.

Chúng ta tin rằng hợp tác trong tinh thần xây dựng là biện pháp tốt nhất để giải quyết những mâu thuẫn và phủ nhận việc sử dụng bạo lực.

Những biện pháp này khuyến khích người dân Canada đoàn kết và tránh được sự chia rẽ.

Tôn trọng quyền cá nhân

Một trong những điều quan trọng căn bản của nền dân chủ Canada là tôn trọng quyền cá nhân.

Dân chủ không có nghĩa là đa số đàn áp thiểu số. Chúng ta bảo vệ một số quyền căn bản của cá nhân và các nhóm người thiểu số.

Trong Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do của Canada có điều luật bảo đảm quyền và sự tự do cho từng cá nhân.

Những điều này bao gồm:

- Tự do biểu lộ ý kiến
- Tự do tín ngưỡng
- Tự do hội họp (quyền thành lập hội đoàn có cùng chung một mục

Đọc kinh cầu nguyện trong trường học

Trước đây, hầu hết những trường học ở B.C. bắt buộc học sinh phải đọc kinh Cơ Đốc Giáo "Lord's Prayer" mỗi buổi sáng trước khi vào lớp.

Một nhóm những phụ huynh đã phản nài rằng điều này vi phạm Hiến Chương. Tối Cao Pháp Viện B.C. đã đồng ý với họ.

Tòa án đã phán rằng sự bắt buộc này vi phạm đến quyền tự do tín ngưỡng của những học sinh và phụ huynh không theo Cơ Đốc Giáo.

Ngày nay, các trường công ở B.C. không còn bắt buộc học sinh phải đọc kinh nữa. Điều này đã phản ảnh được sự tôn trọng quyền tự do tín ngưỡng và bình đẳng ở Canada.

Nghỉ hưu trí theo quy định

Nhiều hãng xưởng ở Canada đã cho nhân viên nghỉ việc ở tuổi 65 theo quy định.

Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do bảo vệ chúng ta chống sự kỳ thị vì lý do tuổi tác.

Tối Cao Pháp Viện Canada đã từng xét xử những trường hợp nhân viên bị hãng xưởng buộc phải nghỉ hưu. Những người này đã phản đối rằng họ bị chủ hãng kỳ thị tuổi tác và vi phạm quyền bình đẳng của Hiến Chương.

Tòa Án Tối Cao đã đồng ý. Nhưng sau đó, tòa án đã xem xét lại sự kỳ thị này có thể được biện minh trong một xã hội "tự do và dân chủ".

Theo tòa án thì một vài quy định về hưu trí có thể được chứng minh là đúng vì nó giúp tạo công việc làm cho giới trẻ.

Tòa án quyết định vấn đề này rất quan trọng đối với lợi ích chung của toàn xã hội.

Hiến Chương cũng bảo vệ những quyền dân chủ như:

- Quyền bầu cử
- Quyền di chuyển
- Quyền pháp lý
- Quyền bình đẳng

Chúng ta dựa vào hệ thống tòa án để giải thích những quyền hạn trong Hiến Chương.

Quyền cá nhân không phải là quyền hạn tuyệt đối

Nếu chính phủ đặt ra một điều luật vi phạm quyền cá nhân do Hiến Chương bảo vệ, chính phủ có thể thuyết phục tòa án rằng điều luật đó cần thiết vì những mục đích quan trọng của xã hội.

Hiến Chương cho phép một số điều luật vi phạm quyền cá nhân đối với lợi ích chung của toàn xã hội.

Tự do bày tỏ quan điểm

Mọi người dân đều có quyền tự do bày tỏ quan điểm của mình.

Ở Canada, tất cả mọi người không phân biệt nam, nữ, già, trẻ hay giàu, nghèo đều được khuyến khích đóng góp ý kiến, kể cả những ý kiến khác thường. Để có được một nền dân chủ được lớn mạnh và tồn tại, *mọi công dân phải được tự do nói ra điều mình muốn mà không sợ bị trừng phạt về những điều họ nói.*

Tự do bày tỏ quan điểm rất cần thiết trong các vấn đề:

Trách nhiệm của chính phủ: Người dân phải được nói lên sự quan tâm của họ đối với các nhân viên chính phủ mà không cần lo ngại.

Tham gia trong tinh thần dân chủ: Người dân phải được đóng góp ý kiến càng nhiều càng tốt; những cuộc thảo luận kỹ càng thường mang lại kết quả tốt đẹp hơn.

Tự do cá nhân: Người dân cần có cơ hội để được nghe, đọc và nói lên nhiều ý kiến khác nhau vì lợi ích tiến thân và tự do của họ.

Tự do ngôn luận đối với sự phát ngôn gây thù ghét:

Sự tự do ngôn luận có thể trở thành vấn đề cần được tranh luận vì nó bao gồm cả quyền tự do biểu lộ ý kiến xúc phạm người khác.

Trong xã hội, một vài cá nhân hoặc nhóm người bày tỏ những ý kiến gây thù hằn lẫn nhau. Trên thực tế, ở Canada, luật hình và luật nhân quyền chống lại những ý kiến gây sự thù ghét. Những điều luật này được đặt ra để bảo vệ những nhóm người thiểu số và nâng cao giá trị của sự bình đẳng.

Một số người Canada cho rằng những điều luật này không phù hợp vì nó kiểm soát quyền phát biểu của người dân, điều quan trọng trong chính thể dân chủ. Họ viện lý rằng chúng ta không nên để chính phủ quyết định về những gì người dân được phép hoặc không được phép nói ra.

Nói chung, xã hội Canada không tán thành việc kiểm duyệt bởi vì nó làm mất đi quyền tự do tranh luận và trao đổi ý kiến của người dân. Thảo luận công khai là yếu tố cần thiết trong việc tự điều hành của thể chế dân chủ.

Chúng ta cũng không đồng ý việc kiểm duyệt vì điều này phản tác dụng mà không loại trừ được những ý kiến xúc phạm. Hơn nữa, khi những người này không được biểu lộ ý kiến một cách công khai, hậu quả là công chúng sẽ mất cơ hội bác bỏ những ý kiến đó.

Tệ hơn nữa, việc kiểm duyệt thường gây sự chú ý đến những ý nghĩa không lành mạnh và những người bày tỏ những ý kiến đó, vì giới truyền thông thường hay theo dõi tường thuật những vụ việc tai tiếng tại tòa án.

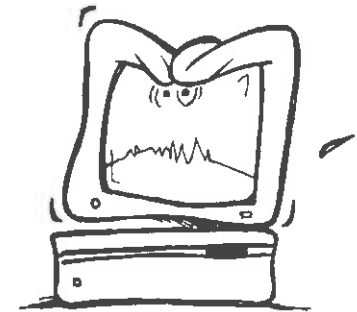
Mọi công dân đều có bốn phạm quan trọng là phản ứng và bác bỏ những ý kiến mà họ nhận thấy có thể gây ra sự xúc phạm hoặc thù ghét.

Sử dụng mạng thông tin điện toán để gây sự thù ghét

Nhiều người lo ngại về việc mạng thông tin điện toán bị lợi dụng để kích động sự thù ghét và bạo lực đối với những nhóm người thiểu số.

Thay vì kiểm duyệt những ý kiến đó, một số người sử dụng mạng thông tin điện toán làm công cụ để trả lời hoặc phản đối những ý kiến gây thù ghét này.

Nền dân chủ sẽ vững mạnh hơn nếu người dân cùng tham gia tích cực vào việc thảo luận, chấp nhận hoặc phản đối những ý kiến được đưa ra thay vì giao phó công việc này cho các cơ quan hoặc nhân viên chính phủ.

Quyền đối nghịch. Cũng như nhiều quyền tự do khác, tự do biểu lộ ý kiến không có giá trị tuyệt đối trong thể chế dân chủ. Có nhiều lý do hợp pháp có thể hạn chế quyền này của người dân.

Khu vực an toàn

Đã có nhiều cuộc tranh cãi sôi nổi về quyền tự do tụ tập của những người biểu tình chống phá thai trước cửa những trạm y tế.

Chính quyền tỉnh B.C đã đặt ra một điều luật hạn chế, nhưng không ngăn cấm, quyền được tụ tập xung quanh những trạm y tế phá thai. Người biểu tình vẫn có quyền tụ tập để tỏ thái độ chống đối phá thai, nhưng phải cách xa trạm y tế ít nhất 50 thước (tạo một khu vực an toàn).

Trong thí dụ này, có 3 quyền quan trọng cần được bảo vệ:

- Thứ nhất là quyền tự do bày tỏ ý kiến của những người chống phá thai
- Thứ hai là quyền bảo mật cá nhân của những nhân viên làm việc trong trạm y tế và của những phụ nữ muốn phá thai
- Thứ ba là quyền phá thai hợp pháp ở Canada

Để hạn chế quyền tự do biểu lộ ý kiến của những người chống phá thai, chính phủ cố gắng cân bằng giữa quyền phản đối và quyền tự do cá nhân của phụ nữ khi họ lựa chọn biện pháp phá thai.

Trách nhiệm dân chủ

Những đại biểu dân cử chịu trách nhiệm đối với người dân.

Người dân trao quyền trực tiếp cho các vị đại diện đặc cử để họ đặt ra những luật lệ điều hành xã hội. Không giống như nhiều quốc gia khác, dân biểu luôn giữ trọng trách đối với người dân.

Trách nhiệm dân chủ có hai ý nghĩa.

Dân biểu có bốn phận trả lời người dân về những việc làm của họ. Trong các cuộc vận động bầu cử, dân biểu phải giải thích và biện minh về những hoạt động của họ nếu muốn được tín nhiệm trở lại.

Thứ nhì, chịu trách nhiệm cũng có nghĩa là công dân có quyền tham gia vào chế độ dân chủ bằng cách gây ảnh hưởng một cách có ý nghĩa trong việc phác thảo những điều luật và kế hoạch của chính phủ.

Chúng ta cần làm việc tích cực hơn nữa, chứ không phải chỉ đơn giản đi bỏ phiếu bốn năm một lần.

Trách nhiệm trong chế độ dân chủ cũng có nghĩa là mọi người dân đều có cơ hội và bốn phận gây ảnh hưởng đối với những nguyên tắc được đặt ra trong cuộc sống hàng ngày.

Vai trò mới của chúng ta trong chế độ dân chủ

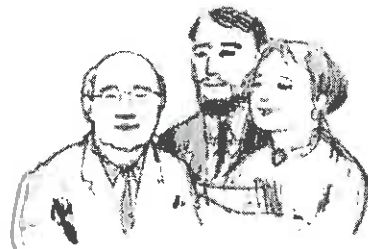
Là một công dân mới, từ nay bạn trở nên một thành phần trong thể chế dân chủ đặc biệt của Canada.

Nếu không có sự tham gia nhiệt tình của bạn và mọi công dân khác trong một thể chế dân chủ thì chỉ có một thiểu số các đại diện dân cử và nhân viên chính phủ sẽ lãnh đạo chúng ta.

Là một công dân Canada mới, chúng tôi khuyến khích bạn tiếp thu những điều đã được đề cập tới trong chương này.

Trong một thể chế dân chủ, người dân không nên và không thể chỉ trông cậy vào chính quyền, luật pháp hay tòa án trong việc bảo đảm và bảo vệ mọi giá trị truyền thống quý báu của mình. Nhiệm vụ của mọi công dân là lưu tâm đến những điều quan trọng trong cuộc sống và bảo vệ chúng.

Bạn có rất nhiều cơ hội để làm điều này trong cuộc sống hàng ngày. Nền dân chủ Canada sẽ vững mạnh hơn nếu chúng ta biết quý trọng những giá trị tinh thần này và khuyến khích những công dân khác cùng thực hiện.

Những giá trị này rất phức tạp. Người dân có thể đồng ý trên tính chất quan trọng của của những giá trị này, song có thể bất đồng về việc áp dụng chúng vào những luật lệ và kế hoạch của chính phủ.

Sống trong chế độ dân chủ ở Canada, chúng ta có lợi thế là có nhiều cách để tham gia vào tiến trình áp dụng những giá trị tinh thần này vào những luật lệ thực tế và kế hoạch của chính phủ.

Chúng ta có thể đóng góp bằng cách:

- Tham dự những buổi hội họp công chúng
- Tham gia những hoạt động của các đảng phái chính trị
- Gia nhập những tổ chức phản ánh được quan điểm cá nhân

Khi bạn bắt đầu tham gia, bạn sẽ nhận thấy người công dân Canada gắn bó chặt chẽ với những giá trị quan trọng mà chúng ta đã đề cập tới trong chương này.

Là một công dân Canada, bạn cùng có chung một sự cam kết đối với nền dân chủ.

Chương 3

*Cái nhìn thực tế đối với
hệ thống chính trị của Canada*

Canada tuy dân số ít (30 triệu người), nhưng lại là một trong những quốc gia lớn nhất thế giới.

Dựa trên căn bản địa hình và lịch sử độc đáo của Canada, chính quyền được tổ chức theo hệ thống liên bang để người dân sống trong những vùng khác nhau được quyền có luật lệ riêng tùy theo nhu cầu và quyền lợi.

Điều này nghĩa là Canada có một chính phủ trung ương gọi là chính phủ liên bang cùng với chính phủ của 10 tỉnh bang và chính phủ của 2 địa hạt ở phía Bắc Canada. (Một địa hạt mới là Nunuvut sẽ được thành lập ở phía Bắc Canada vào năm 1999).

Thêm vào đó, còn nhiều cấp chính phủ thuộc thành phố hoặc khu vực.

Thổ dân Canada

Thổ dân Canada (còn gọi là dân bản xứ) đã từng sinh sống ở Canada từ hàng ngàn năm trước đây. Một số nhóm dân bản xứ có hệ thống điều hành riêng biệt.

Trong vòng 10 năm qua, người dân Canada đã và đang bàn thảo về một thể chế chính trị phù hợp đối với dân bản xứ nhưng vẫn chưa có một giải pháp tuyệt đối.

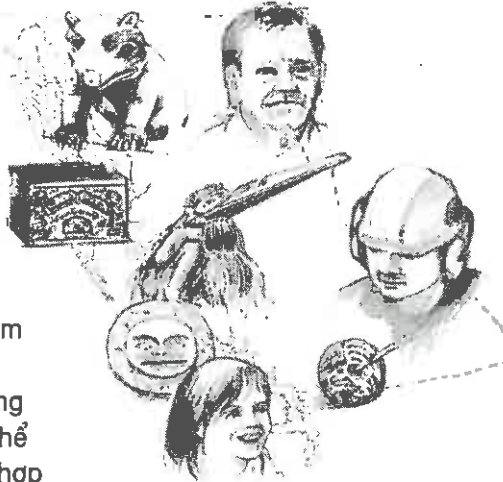
Theo sử sách, dân bản xứ đã ký hiệp ước chịu một phần cai trị bởi chính phủ thuộc địa.

Chính phủ thuộc địa được thành lập trước khi Canada trở thành một quốc gia chính thức vào năm 1867.

Những hiệp ước này cho phép người dân bản xứ được hưởng một số đặc quyền và quyền lợi về săn bắn, đánh cá và sử dụng đất đai.

Ở B.C hầu như không có một hiệp ước nào đã được ký kết trước đây.

Hiện nay, chính phủ B.C đang thương lượng về những thỏa thuận với nhiều nhóm dân bản xứ trong tỉnh bang. Một vài hợp đồng sơ khởi đã được ký kết với các nhóm như Nisga'a và Sechelt.

Sự phân chia quyền hành

Hiến pháp là những nguyên tắc căn bản để điều hành xã hội.

Hiến Pháp Canada là bộ luật tối cao của quốc gia. Nó phân chia quyền chính trị và quyền lập pháp giữa chính phủ liên bang và tỉnh bang. Quyền hành được phân chia tùy theo sự khác biệt của từng lĩnh vực như: ngư nghiệp, ngân hàng và giao thông.

Chính quyền liên bang và tỉnh bang chỉ có thể đặt ra những điều luật về một vấn đề nào đó nếu được ủy quyền theo quy định của Hiến Pháp.

Không có chính quyền nào được phép đặt ra điều luật để giải quyết những vấn đề thuộc thẩm quyền của chính quyền khác. Hệ thống này gọi là *sự phân chia quyền hành*.

Chính phủ liên bang và tỉnh bang đều có vị thế ngang nhau. Chính phủ tỉnh bang giao cho địa phương (thành phố và khu vực) một số quyền trong phạm vi thẩm quyền của họ.

Mọi công dân đều lệ thuộc vào luật liên bang và phải tuân theo luật lệ tỉnh bang, địa hạt và chính quyền địa phương nơi họ đang cư ngụ hoặc thăm viếng.

Kể từ khi Liên Hiệp Canada được thành lập vào năm 1867 (*Confederation*), tòa án dựa vào Hiệp Pháp để giải quyết những mâu thuẫn về quyền hành giữa chính quyền liên bang và tỉnh bang. Những quyết định của tòa đã phân chia quyền hành rõ ràng giữa hai cấp chính phủ.

Một người dân bình thường rất khó phân biệt được vấn đề nào được thuộc thẩm quyền của chính phủ liên bang hay tỉnh bang.

Sau đây là một số chỉ dẫn chung về cách phân chia quyền hành: Chính phủ liên bang có thẩm quyền trên toàn quốc gia trong các lĩnh vực:

- Phòng thủ quốc gia
- Ngoại giao
- Di trú
- Quan thuế
- Thuế vụ
- Hình sự

Chính phủ tỉnh bang và địa hạt có thẩm quyền làm luật và đặt chính sách trên các mặt:

- Giáo dục
- An sinh xã hội
- Y tế
- Tài nguyên thiên nhiên
- Quản lý xe cộ

Chính phủ liên bang và tỉnh bang có thẩm quyền chung trên một số vấn đề như môi sinh và giao thông.

Sau cùng, chính phủ tỉnh bang giao một số quyền hành cho thành phố và khu vực để giải quyết những vấn đề thuộc địa phương. Chính quyền địa phương có thẩm quyền đối với các vấn đề:

- Sử dụng đất đai, bao gồm cả việc xây cất
- Thu lượm rác
- Cảnh sát địa phương
- Cứu hỏa

Muốn tìm hiểu thêm về quyền hành của chính phủ liên bang và tỉnh bang về việc làm luật và đặt kế hoạch, xin xem trong niên giám điện thoại trang màu xanh thuộc vùng bạn cư ngụ, trong bảng danh sách những văn phòng địa phương đại diện chính quyền liên bang và tỉnh bang.

Bầu cử chính phủ liên bang và chính quyền tỉnh bang

Canada được lãnh đạo bởi những hội đồng đại biểu do người dân bầu ra. Những vị dân cử này đại diện chúng ta để soạn thảo ra những điều luật và kế hoạch trong chính phủ.

Chính phủ liên bang có hai Hội Đồng Lập Pháp là Hạ Nghị Viện và Thượng Nghị Viện, gọi chung là Quốc Hội.

Mỗi tỉnh bang và địa hạt có cơ cấu hội đồng riêng của họ gọi là Cơ Quan Lập Pháp hoặc Hội Đồng Tỉnh Bang (ở Quebec gọi là Hội Đồng Quốc Gia - *National Assembly*).

Các vị đại diện chính trị được bầu vào những cơ quan này theo từng vùng địa lý riêng gọi là khu vực bầu cử. Canada được chia ra nhiều khu vực bầu cử có mật độ dân số tương đương trong các cuộc bầu cử liên bang và tỉnh bang. Tuy nhiên những khu vực tranh cử của liên bang và tỉnh bang được phân chia theo địa hình khác nhau.

Trong một cuộc bầu cử, những đảng phái chính trị đề cử đại diện ra tranh cử cho từng vùng. Mỗi đảng chỉ được đề cử một đại diện cho một khu vực bầu cử. Ứng cử viên nào được nhiều phiếu nhất sẽ được bầu vào hội đồng đại biểu thay mặt cho người dân cư ngụ trong khu vực đó.

Trong những cuộc bầu cử liên bang, ứng cử viên đặc cử gọi là đại biểu Quốc Hội (*Member of Parliament - MP*). ở tỉnh bang B.C, ứng cử viên đặc cử gọi là Thành Viên Hội Đồng Lập Pháp (*Member of the Legislative Assembly - MLA*).

Đảng nào có số ứng viên đặc cử cao nhất sẽ trở thành đảng cầm quyền và thủ lĩnh của đảng này sẽ làm Thủ Tướng (liên bang) hoặc Thủ Hiến (tỉnh bang). Đảng được số phiếu đứng hạng thứ hai sẽ trở thành *Đảng Đối Lập Chính Thức*.

Nội các và chính thể hành chính

Thủ tướng (liên bang) hoặc thủ hiến (tỉnh bang) lựa chọn một số đại diện từ các chính đảng để thành lập chính phủ. Nhóm này gọi là nội các. Các thành viên gọi là bộ trưởng và họ là những nhân viên chính phủ có quyền hành mạnh nhất.

Chính phủ còn được chia ra thành nhiều vụ (ở cấp liên bang) hoặc bộ (ở cấp tỉnh bang). Trách nhiệm của các công chức làm việc trong các vụ hoặc bộ là làm luật và áp dụng những điều luật đã được thông qua hạ viện hoặc cơ quan lập pháp. Những công chức này đóng vai trò quan trọng trong trách nhiệm làm luật và sắp đặt những chương trình của chính phủ.

Mỗi vụ và bộ được lãnh đạo bởi một vị bộ trưởng. Thí dụ, Bộ Thuế Vụ Quốc Gia được điều hành bởi Bộ Trưởng Thuế Vụ.

Dưới quyền trực tiếp một bộ trưởng là vị thứ trưởng, được Nội Các chỉ định. Thứ trưởng không phải do đắc cử mà là người có thâm niên trong một vụ hoặc bộ của chính phủ.

Các vị thứ trưởng có rất nhiều quyền hành trong chính phủ. Một số người cho rằng những vị này có quá nhiều quyền hành chính trị vì họ không phải do dân cử, do đó, họ không chịu trách nhiệm trực tiếp với người dân.

Thượng Nghị Viện

Trong chính phủ liên bang, Thượng Nghị Sĩ do chính phủ chỉ định chứ không phải do đắc cử. Tất cả những dự luật của liên bang phải được Hạ Viện và Thượng Viện thông qua.

Trên lý thuyết, Thượng Viện được thành lập để duyệt xét một điều luật mới một cách vô tư. Trên thực tế, Thượng Viện ít khi phản đối những dự luật đã được Hạ Viện thông qua.

Thượng Nghị Sĩ thường được chỉ định vì tham gia một đảng chính trị. Họ không phải là đại diện trực tiếp cho người dân ở khu vực bầu cử nào.

Thượng Nghị Sĩ không chịu trách nhiệm trực tiếp với người dân như những vị dân biểu nên nhiều người cho rằng Thượng Viện không mang tính chất dân chủ, do đó cần thay đổi hoặc loại bỏ.

Trách nhiệm của các vị dân biểu đặc cử

Dân biểu có hai trách nhiệm căn bản: tham gia vào việc điều hành quốc gia hoặc tỉnh bang và đại diện cho quyền lợi của cử tri. Cử tri là công dân trong khu vực bầu cử của họ.

Các vị dân biểu liên bang và tỉnh bang chịu trách nhiệm đại diện cho mọi công dân trong khu vực của họ chứ không phải chỉ cho những người đã bỏ phiếu bầu họ. Đây là một nhiệm vụ rất quan trọng của dân biểu trong chính quyền dân chủ.

Các vị này có trách nhiệm phải lưu ý và trình bày những mối quan tâm của dân chúng lên chính quyền. Dân biểu thuộc một chính đảng đương nhiệm có thể trực tiếp gây ảnh hưởng trên những điều luật và kế hoạch của chính phủ.

Dân biểu cũng có bốn phận giúp người dân giải quyết những vấn đề rắc rối giữa người dân và các cơ quan chính quyền.

Dân biểu liên bang và tỉnh bang có văn phòng trong khu vực thuộc phạm vi bầu cử của mình. Những nhân viên hoặc thiện nguyện viên tại đây là những người hiểu rõ những vấn đề rắc rối xảy ra giữa người dân và các cơ quan chính quyền. Họ là những người đáng được dân chúng tin cậy khi cần được giúp đỡ hoặc muốn tham gia vào các sinh hoạt dân chủ. (Xem Chương 5).

Quyền lập pháp

Nhiệm vụ quan trọng nhất của một chính phủ là lập pháp và vạch kế hoạch phục vụ người dân.

Một dự luật được trình bày với cơ quan hội đồng và được biểu quyết bởi những dân biểu. Thông thường, một dự luật sẽ được trình bày 3 lần trước các thành viên. Đây là cơ hội để tất cả các thành viên duyệt qua và đặt câu hỏi về dự luật. Thường thì một dự luật được thảo luận đầy đủ sau lần duyệt thứ hai.

Nếu một dự luật được chấp thuận với hơn 50% tổng số thành viên thì sẽ trở thành một điều luật.

Ở cấp liên bang, dự luật phải được thông qua các thành viên của cả Hạ Viện và Thượng Viện. Hầu hết những dự luật này do chính đảng đương nhiệm công bố, dù rằng thành viên đảng đối lập và những đảng khác có chút quyền hạn chế để công bố những dự luật.

Hầu như các dân biểu luôn luôn bỏ phiếu cho những dự luật dựa trên vị trí của chính đảng mình. Các đảng sẽ quyết định thông qua hay phản đối một dự luật trước khi có cuộc bầu cử chung về dự luật đó trong hội đồng.

Khi chỉ có đại diện của hai đảng thì đảng đương nhiệm sẽ thắng, vì họ thường có nhiều phiếu hơn đảng đối lập.

Nếu có 3 hay nhiều đảng có đại diện trong hội đồng thì tiến trình này sẽ phức tạp hơn.

Nếu có một chính phủ đa số, tiến trình sẽ này giống như chỉ có 2 đảng mà thôi. Một chính đảng đa số sẽ hình thành khi đảng đương nhiệm có nhiều số ghế hơn tổng số 50% đại diện.

Nhưng nếu có một chính phủ thiểu số, những đảng đối lập có thể liên kết nhau để bỏ phiếu chống lại một dự luật nào đó do chính phủ đưa ra.

Một chính phủ thiểu số chỉ hình thành khi chính phủ đương nhiệm có ít hơn tổng số 50% đại diện. Tuy nhiên, chính phủ thiểu số ít khi hiện diện ở Canada.

Nếu có một chính phủ thiểu số, đảng cầm quyền sẽ cố gắng lôi kéo một trong những đảng đối lập ủng hộ dự luật trước khi đưa ra hội đồng biểu quyết. Nếu không thực hiện được điều đó, chính phủ thường sẽ không cho công bố dự luật này vì dễ có nguy cơ thất bại.

Một số nhà phê bình tin rằng việc bỏ phiếu cho những dự luật dựa theo vị trí của một chính đảng là một nhược điểm chính yếu trong hệ thống phê chuẩn của nghị viện của chính thể dân chủ.

Trong một hệ thống nghị viện, những đại diện bỏ phiếu dựa trên vị thế của chính đảng mình thường đi ngược lại nguyện vọng của đa số dân chúng trong khu vực họ đại diện, hoặc trái với quan niệm của cá nhân họ. Điều này không đúng với những nguyên tắc mà cử tri đã bầu họ làm đại diện.

Tuy nhiên, có người cho rằng dân biểu mang trách nhiệm quan trọng trong việc lãnh đạo và phản ánh được quan niệm của tất cả các cử tri chứ không phải ý muốn của đa số. Đồng thời, dân biểu cũng có trách nhiệm lãnh đạo vì quyền lợi quốc gia hoặc tỉnh bang.

Đôi khi, cũng có vấn đề tự do bỏ phiếu khi những dân biểu bỏ phiếu cho dự luật dựa theo nguyện vọng của cử tri và quan điểm riêng thay vì vị thế chính trị của đảng mình.

Một thí dụ điển hình của việc tự do bỏ phiếu trong chính phủ liên bang là vào đầu năm 1980 về dự luật hình phạt tử hình đối với những tội ác nghiêm trọng. Đa số dân biểu đã bỏ phiếu phản đối dự luật này.

Công dân tham gia làm luật

Trong những phần trước, chúng ta chỉ nói đến các chính trị gia làm luật. Còn quyền hạn và bổn phận của bạn khi tham gia vào tiến trình dân chủ, kể cả làm luật thì sao? Có cơ hội nào để bạn tham gia vào vấn đề này không?

Trong hệ thống chính trị liên bang, đôi khi người dân cũng có dịp bày tỏ quan điểm về một dự luật. Sau khi dự luật được duyệt lần thứ hai, nó có thể được chuyển qua một ủy ban đặc biệt của dân biểu để duyệt và thảo luận thêm.

Một Ủy Ban Thường Trục Quốc Hội có thể mời công chúng góp ý kiến về dự luật mới. Đây là một cơ hội cho người dân góp ý để thay đổi dự luật trước khi trở thành điều luật.

Sau khi hoàn tất nhiệm vụ, ủy ban thường trực này sẽ đề nghị với chính phủ những điểm cần thay đổi trong dự luật. Chính phủ có thể chấp thuận hoặc không chấp nhận một vài hoặc tất cả những đề nghị này. Điều đáng tiếc là chính quyền tỉnh bang ít sử dụng các ủy ban lập pháp hơn chính quyền liên bang.

Thậm chí nếu một dự luật không được thông qua ủy ban thường trực, người dân có thể liên lạc với các dân biểu trong khu vực của mình và cho họ biết ý kiến về dự luật đó.

Cách hữu hiệu nhất để người dân gây được ảnh hưởng với chính quyền là tổ chức một cuộc vận động trước khi dự luật được công bố. Vận động là một quá trình nhằm mục đích gây ảnh hưởng đối với chính quyền về những nhu cầu để thay đổi điều luật.

Chúng ta sẽ bàn về những cơ hội dành cho người dân tham gia làm luật một cách chi tiết hơn trong Chương 5.

Dân chủ trực tiếp

Chính thể đại nghị là một hệ thống chính phủ do người dân chọn người làm đại diện cho quyền lợi của mình trong chính phủ. Nhiều người cho rằng hệ thống này không phù hợp vì người dân thường rất khó gây ảnh hưởng đối với chính phủ.

Thí dụ, mặc dù được đắc cử, dân biểu chỉ chịu trách nhiệm trực tiếp với người dân qua những cuộc bầu cử liên bang và tỉnh bang, thường được tổ chức mỗi 4 năm một lần.

Nhiều người cho rằng việc bầu cử như vậy không thể hiện được trách nhiệm trong một chế độ dân chủ, vì những vị dân cử có thể làm ngơ trước những nhu cầu và ý muốn của người dân trong khoảng thời gian giữa hai lần bầu cử.

Để đáp lại những lời phê bình này, một vài biện pháp mới được đưa vào hệ thống lãnh đạo của chính phủ tỉnh bang để thể hiện tinh thần trách nhiệm trực tiếp hay dân chủ trực tiếp. Những biện pháp này bao gồm một tiến trình được gọi là *hủy bỏ (recall)* và *khởi xướng (initiative)*.

Hủy bỏ (recall) là khi người dân cảm thấy không hài lòng với người đại diện có quyền thay thế người khác trước khi tới kỳ bầu cử sau.

Khởi xướng (initiative) là người dân có thể trực tiếp bỏ phiếu trên một dự luật hoặc một vấn đề, thông qua một cuộc trưng cầu dân ý thay vì để các dân biểu quyết định.

Thí dụ, ở tỉnh bang B.C, luật định yêu cầu dân chúng lấy ý kiến của nhiều người trước khi tiến hành biện pháp hủy bỏ hay khởi xướng một điều luật, bằng cách thu thập chữ ký của nhiều người trên một thỉnh nguyện đơn. Luật đòi hỏi phải hội đủ một số điều kiện trước khi tiến trình hủy bỏ hay khởi xướng được thực hiện. Những điều kiện này nhằm mục đích làm cân bằng hệ thống hiện hành của chính thể đại nghị và tính dân chủ mà trong đó người dân có thể trực tiếp quyết định trên những điều luật của quốc gia.

Có nhiều sự phê bình khác về hình thức thành lập chính phủ của chúng ta. Nhiều người cho rằng hình thức này không phản ánh được nguyện vọng của cử tri một cách hữu hiệu.

Thí dụ, trong cuộc bầu cử tỉnh bang B.C vào năm 1996, đảng Tân Dân Chủ (NDP) chỉ chiếm 39.5% tổng số phiếu của cử tri, nhưng số ứng viên đắc cử của đảng này chiếm 52% trong tổng số khu vực bầu cử và đã trở thành chính phủ cầm quyền. Ngược lại, Đảng Tự Do giành được 42% tổng số phiếu và 44% số ghế trong Hội Đồng Lập Pháp và đã trở thành đảng đối lập chính thức.

Trong cuộc bầu cử liên bang năm 1997, 38% dân Canada bỏ phiếu chọn ứng cử viên đảng Tự Do, nhưng 51% ứng cử viên đã đắc cử. Ngược lại, 20% dân Canada bỏ phiếu chọn Đảng Bảo Thủ, nhưng đảng này chỉ có 7% đại diện trong Quốc Hội Liên Bang.

Những thí dụ trên đã viện cứ cho các nhà bình luận chỉ trích hệ thống chính phủ đương thời đã không chia sẻ quyền hành chính trị một cách công bằng. Một số người gợi ý rằng chúng ta nên cải tổ hệ thống chính quyền để phản ánh đúng đắn hơn sự phân chia trong việc ủng hộ của quần chúng đối với ứng cử viên của các chính đảng.

Các cấp chính quyền địa phương

Hiến pháp cho phép chính phủ tỉnh bang có thẩm quyền đặt ra những điều luật về những vấn đề của tỉnh bang. Tỉnh bang giao lại một số quyền hành cho chính quyền địa phương, chẳng hạn như hội đồng thành phố, ủy ban công viên và sở giáo dục, đặt những điều luật sở tại để giải quyết những vấn đề liên quan đến cư dân trong thành phố hoặc thị trấn.

Một vài tỉnh bang thành lập cơ quan ủy quyền khu vực. Cơ quan này làm trung gian giữa chính quyền tỉnh bang và chính quyền địa phương để giải quyết những nhu cầu trong khu vực.

Chính quyền khu vực chỉ có quyền hành giới hạn, thường là điều hành kế hoạch cho những khu vực đô thị lớn.

Thí dụ, *Greater Vancouver Regional District* điều hành kế hoạch của nhiều cơ quan trong khu vực vùng *Lower Mainland* ở B.C. Ở một số nơi khác, chính quyền khu vực điều hành những thị trấn nhỏ trong những vùng nông thôn.

Chính quyền địa phương có thể rất khác biệt với chính quyền liên bang và tỉnh bang ở một vài điểm.

Hội Đồng Thành Phố Vancouver họp vào tháng 5, 1997

☑ Những đại biểu có thể được bầu trong cuộc bỏ phiếu mở rộng như ở Vancouver.

Như vậy nghĩa là nếu có 10 ghế đại diện thì 10 ứng cử viên nào được số phiếu cao nhất trong thành phố hay thị trấn sẽ đắc cử. Tuy nhiên, nhiều thành phố lớn như Toronto hay Edmonton, có hệ thống khu vực hành chính (*ward*), giống như khu vực bầu cử. Ứng cử viên vận động tranh cử trong những khu vực này cũng giống như trong cuộc bầu cử tỉnh bang hoặc liên bang.

☑ Không nhất thiết phải là thành viên của một đảng hoặc liên kết với một chính đảng nào.

Mặc dù những đại biểu có thể là thành viên của các chính đảng địa phương, họ không thường xuyên bỏ phiếu cho những dự luật dựa trên vị thế chính trị như những đại diện chính phủ liên bang hoặc tỉnh bang.

☑ Không có cơ cấu Nội Các chịu trách nhiệm trong các vụ hoặc bộ khác nhau.

Mọi thành viên hay ủy viên đều quan trọng như nhau và hầu hết họ là những thành viên trong các ủy ban giữ những trọng trách khác nhau như tài chính, quản trị hoặc quy hoạch.

☑ Người lãnh đạo chính quyền địa phương được bầu bằng hình thức khác.

Đối với hội đồng thành phố, một Thị Trưởng thường được bầu riêng biệt so với những đại diện khác. Về phần trường học và công viên, thành viên trong hội đồng tự chọn chủ tịch. Chủ tịch có trách nhiệm tổ chức và hướng dẫn những buổi họp.

- ☑ Hội Đồng thành phố vừa phải giải quyết những vấn đề do các đại biểu đưa ra, vừa phải trả lời những đơn từ hoặc những mối lưu tâm trực tiếp từ người dân.

Một ưu điểm lớn của chính quyền địa phương là người dân có thể gây ảnh hưởng trực tiếp đối với nội dung của những điều luật và kế hoạch của chính quyền địa phương hơn là đối với chính quyền liên bang hay tỉnh bang.

Những điều luật và chính sách địa phương phải được đa số 50% tổng số đại biểu thông qua.

Ở những nơi bầu cử mở rộng, mỗi thành viên của hội đồng có trách nhiệm với tất cả mọi người dân trong thành phố đó. Những nơi bầu cử theo khu vực hành chính, thành viên có trách nhiệm về những nhu cầu và quan tâm của cử tri trong khu vực họ.

Cũng như chính phủ liên bang và tỉnh bang, các công chức dân sự chịu trách nhiệm điều hành các luật lệ và vạch kế hoạch cho chính quyền khu vực. Họ là những nhân viên của chính quyền địa phương hoặc hội đồng. Bộ máy hành chính ở chính quyền địa phương thường nhỏ hơn ở cấp tỉnh bang hoặc liên bang.

Đa số người dân cho rằng ở cấp chính quyền địa phương, tinh thần dân chủ được thực hiện sống động hơn so với chính quyền liên bang và tỉnh bang. Lý do vì người dân quen thuộc với những vấn đề và trực tiếp chịu ảnh hưởng của những quyết định và kế hoạch của chính quyền ở địa phương họ. Nhiều người nhận thấy việc góp sức vào những sinh hoạt dân chủ dễ dàng hơn và gây được nhiều thay đổi ở cấp chính quyền địa phương.

Vai trò của bạn trong tiến trình chính trị

Chế độ dân chủ rất phức tạp.

Tuy nhiên, bạn sẽ có nhiều cơ hội góp phần vào việc tạo dựng xã hội kể cả ở các cấp chính phủ liên bang, tỉnh bang hay chính quyền địa phương.

Khi một vấn đề nào đó khiến bạn lưu tâm hoặc lo ngại, hãy tìm hiểu xem cấp chính phủ nào có thẩm quyền để giải quyết vấn đề đó.

Trong chương kế tiếp, chúng ta sẽ bàn về cách thức gây ảnh hưởng trực tiếp một cách hữu hiệu đến những người chịu trách nhiệm quyết định trong chính phủ.

Sự hiểu biết của bạn về hệ thống chính trị ở Canada sẽ giúp bạn tham gia vào những sinh hoạt dân chủ một cách dễ dàng hơn.

Chương 4

Bảo vệ quyền hạn của bản thân

Bảo vệ quyền hạn và sự tự do của bản thân

***Quyền hạn và sự tự do dân chủ của
công dân Canada được Hiến Pháp và
những điều luật liên bang và tỉnh bang bảo vệ.***

Nếu chúng ta nghĩ quyền hạn của mình bị vi phạm, chúng ta có thể tìm một biện pháp để giải quyết. Những biện pháp tiêu biểu là:

- Một sự tạ lỗi
- Thay đổi một điều luật bất công
- Bồi thường bằng tiền bạc

Người dân có thể giải quyết bằng cách khiếu nại tại nhiều cơ quan chính phủ hoặc đưa sự việc ra tòa.

Sự bảo vệ quyền hạn và tự do của một công dân chỉ có kết quả nếu chúng ta dám hành động khi nghĩ rằng quyền của mình bị vi phạm.

Đây là một sự cam kết trên tinh thần dân chủ của người dân khi cần đứng ra bảo vệ quyền của bản thân mình và khi làm như vậy, bạn cũng giúp những người xung quanh bạn khỏi bị ảnh hưởng bởi những luật lệ, chính sách không công bằng.

Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do

Năm 1982, Hiến Pháp Canada được sửa đổi và bổ sung bao gồm Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do. Đây là một biến cố quan trọng nhất trong lịch sử chính trị cận đại của Canada.

Hiến Chương nêu rõ những quyền tự do căn bản và những quyền hạn quan trọng nhất của người dân Canada. Hiến Chương cũng quy định những nguyên tắc cơ bản về cung cách làm việc của các cơ quan chính phủ đối với người dân.

CANADIAN
CHARTER OF RIGHTS
AND FREEDOMS

CHARTRE
CANADIENNE DES DROITS
ET LIBERTÉS

Đồng thời, Hiến Chương cũng có những quy định giới hạn trên quyền hành chính phủ trong việc can thiệp vào quyền hạn và sự tự do quan trọng của người dân. Những điều quan trọng nhất trong Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do gồm có:

Quyền tự do căn bản:

- Tự do về tư tưởng, niềm tin, ý kiến và sự biểu lộ quan điểm, kể cả tự do báo chí
- Tự do tín ngưỡng và tôn giáo
- Tự do hội họp hoặc tụ tập có trật tự

Quyền tự do dân chủ:

- Quyền bầu cử
- Quyền giữ chức vụ trong một cơ quan hành chính nếu đắc cử

Quyền di chuyển:

- Quyền đi lại, sinh sống và làm việc tại bất cứ nơi nào ở Canada

Pháp quyền:

- Quyền đối với cuộc sống, sự tự do và an ninh cá nhân
- Quyền được xét xử công bằng trước tòa án
- Quyền không bị khám xét và bắt giữ nếu không có lý do chính đáng
- Quyền không bị đối xử tàn nhẫn hoặc trừng phạt dã man
- Quyền được cung cấp thông dịch trong những vụ việc pháp lý đối với những người không đủ khả năng sinh ngữ

Quyền bình đẳng:

- Quyền được hưởng những quyền lợi và sự bảo vệ của luật pháp một cách đồng đều và không bị phân biệt.

Sự giới hạn trên quyền hạn và sự tự do. Mặc dù quyền hạn và sự tự do rất quan trọng, nhưng không phải tuyệt đối.

Chính phủ và tòa án có thể đặt giới hạn trên những quyền hạn và sự tự do này nếu họ có thể biện minh trên căn bản của một xã hội tự do và dân chủ.

Luật định về những lời phát ngôn gây thù ghét. Với nỗ lực chống sự kỳ thị chủng tộc, chính phủ liên bang và hầu hết các tỉnh bang đặt những giới hạn trên quyền tự do ngôn luận bằng cách thông qua điều luật "hate speech". Điều luật này hạn chế quyền tự do ngôn luận của người dân Canada.

Hiến Chương không chỉ áp dụng trên những điều luật, kế hoạch và hoạt động của chính phủ liên bang, tỉnh bang và địa phương, mà cả những cơ quan và nhân viên chính phủ.

Tuy nhiên, Hiến Chương không áp dụng cho hoạt động hay kế hoạch của những tổ chức phi chính phủ, chẳng hạn những tổ chức tư nhân không thuộc chính phủ. Nhiều người Canada không hiểu rõ được sự khác biệt quan trọng này.

Thử nghiệm người nghiệm ngáp. Một công ty tư nhân có thể muốn thử nghiệm nhân viên để biết xem họ có sử dụng ma túy hay không. Những nhân viên này không thể dùng sự bảo vệ của Hiến Chương để phản đối chủ công ty về việc thử nghiệm này.

Ra tòa. Nếu một người dân nghĩ rằng một điều luật, quy định hay kế hoạch của chính phủ xâm phạm một trong những quyền hạn của họ trong Hiến Chương, họ có thể xin tòa án tuyên bố rằng những điều luật hay quy định đó phản hiếp pháp. Nếu tòa án chấp nhận, họ có thể tuyên bố rằng luật đó không còn áp dụng nữa, hoặc trong vài trường hợp, thay đổi điều luật để tránh vi phạm Hiến Chương.

Tuy nhiên, trên thực tế, ra tòa để đòi hỏi quyền và tự do theo Hiến Chương rất tốn kém và mất nhiều thì giờ để có được một giải pháp.

Bộ Luật Hình Sự

Bộ *Hình Luật* là luật của liên bang quy định những hành động bị quy là phạm tội trong xã hội Canada. Luật này giải thích rõ hình phạt đối với từng loại tội phạm và tiến trình pháp lý trong việc quyết định xem bị cáo có tội hay không.

Bộ Luật bảo vệ người dân bằng cách giải thích cho họ biết hành động nào là phạm tội. Điều này giúp bảo vệ xã hội tránh những kẻ phạm tội nguy hiểm.

Bộ Luật cũng bảo vệ mỗi người dân bằng cách quy định rõ những thủ tục để chúng ta có thể bào chữa cho bản thân nếu bị buộc tội. Tiến trình này gọi là *thủ tục pháp lý*.

Bộ *Hình Luật* còn bảo vệ quyền hạn và sự tự do của người dân bằng cách không chấp nhận những hành vi mà đa số dân chúng cho là sai.

Thí dụ, hầu hết người Canada nghĩ rằng những cử chỉ khiếm nhã và nhục mạ là sai trái, nhưng đây không phải là hành động phạm tội (trừ khi nó dùng để đe dọa người khác).

Ở Canada, chúng ta cố gắng tránh áp dụng Bộ Hình Luật đối với những hành vi có thể trái ngược với đạo lý. Sự tự kim hãm thể hiện việc cam kết thực thi thể chế tự do.

Sau đây là bản tóm lược những quy định cụ thể của Bộ Hình Luật trong việc bảo vệ quyền hạn và tự do của người dân:

- Mỗi tội trạng đều được định nghĩa rõ ràng để người dân có thể nhận biết hành động nào là hành vi phạm tội
- Công tố viên phải chứng minh một cách tuyệt đối rằng bị cáo đã phạm tội. Tiêu chuẩn này đòi hỏi đầy đủ những bằng chứng chuẩn xác để chứng minh một người đã phạm tội. Nếu thẩm phán hay bồi thẩm đoàn không đồng ý với những bằng chứng này, bị cáo sẽ vô tội
- Bộ Luật quy định những hình phạt tối đa và tối thiểu cho hầu hết những tội trạng. Tòa án không thể xử phạt nặng hơn hay nhẹ hơn những hình phạt đã ghi trong Bộ Luật
- Bị cáo có quyền bào chữa đến mức tối đa. Điều này có nghĩa là bị cáo có thể dùng bất cứ lý lẽ gì để biện minh cho sự vô tội của mình
- Bị cáo có quyền từ chối đưa ra chứng cứ
- Đôi khi, bị cáo có quyền chọn được xử án bởi bồi thẩm đoàn hay chỉ một thẩm phán. Bồi thẩm đoàn là một nhóm công dân được quyền quyết định bị cáo có tội hay không
- Bị cáo có quyền có một luật sư đại diện để biện hộ. Nếu bị cáo không có khả năng tài chính để mướn luật sư, họ có thể xin được trợ giúp pháp lý tại cơ quan Trợ Giúp Pháp Lý (*Legal Aid*). Trách nhiệm của luật sư biện hộ và tòa án là phải đảm bảo chắc chắn bị cáo tận dụng mọi sự bảo vệ của Bộ Hình Luật

Đối phó với tội ác. Nếu bạn nghĩ một người nào đó có ý làm hại bạn, hãy gọi cảnh sát. Khi cảnh sát nhận được báo cáo của một người dân, hoặc họ có lý do để nghi ngờ một người nào đó phạm tội, họ sẽ điều tra.

Nếu cảnh sát phát hiện đủ bằng chứng để buộc tội một người nào, họ sẽ cùng làm việc với *công tố viên*.

Công Tố Viên là những luật sư làm việc cho chính phủ, chịu trách nhiệm tranh cãi trước tòa để kết tội một người.

Trước khi ra tòa, Công Tố Viên phải có đầy đủ bằng chứng để buộc tội và những lý do đó phải dựa trên lợi ích của người dân. Một khi thực hiện được như vậy, cảnh sát sẽ buộc tội, bắt giữ người đó và đưa ra tòa. Nếu những chứng cứ chứng minh rằng bị cáo phạm tội, tòa án sẽ xử phạt.

Luật Nhân Quyền

**Bình đẳng là một quyền
và giá trị linh thần căn bản
trong nền dân chủ Canada.**

Bình đẳng nghĩa là những nhu cầu và mong muốn của mỗi người dân đều quan trọng như nhau. Chính phủ phải đối xử với mọi người dân trong xã hội bằng những giá trị và sự tôn trọng như nhau.

***Yếu tố căn bản này giúp
phát huy những tiềm năng
của chúng ta trong đời sống
và khuyến khích chúng ta
góp phần tích cực vào các
sinh hoạt dân chủ.***

Ngoài sự đảm bảo về sự bình đẳng trong Hiến Chương, những điều luật về nhân quyền của liên bang và tỉnh bang Canada ngăn cấm sự kỳ thị vì những lý do:

- Giòng giống
- Màu da
- Nguồn gốc chủng tộc
- Tuổi tác
- Tôn giáo
- Tình trạng hôn nhân hoặc gia đình
- Khuyết tật về thể xác hay tinh thần
- Giới tính
- Khuynh hướng tình dục

Luật nhân quyền khác với Hiến Chương. Những điều luật này áp dụng cho cơ quan chính phủ và các tổ chức tư nhân (ngoài chính phủ).

Những luật này bảo vệ bạn chống sự kỳ thị khi tìm việc làm, thuê nhà ở hoặc khi sử dụng những dịch vụ công cộng như khi đi ăn nhà hàng.

Khiếu nại. Nếu bạn cho rằng mình bị đối xử phân biệt, bạn có thể khiếu nại lên Cơ Quan Bảo Vệ Nhân Quyền Canada (*Canadian Human Rights Commission*) hoặc Cơ Quan Bảo Vệ Nhân Quyền B.C (*B.C. Human Rights Commission*). Những cơ quan này có quyền điều tra những khiếu nại của bạn và sẽ có biện pháp giải quyết.

**British Columbia
Human Rights
Commission**

Những biện pháp chống kỳ thị có thể là:

- Lệnh chấm dứt kỳ thị
- Lệnh tạo lại cơ hội đã bị từ chối (thí dụ như việc làm)
- Lệnh bồi thường những thiệt hại mà bạn phải chịu do sự kỳ thị
- Lệnh bồi thường những tổn thương về phẩm giá, cảm xúc hoặc sự tự trọng do kỳ thị gây ra

Trong một số trường hợp, chủ một công ty được yêu cầu phải đặt ra chương trình *bình đẳng việc làm*. Việc này đòi hỏi công ty đó phải có những biện pháp bảo đảm người khác tránh sự kỳ thị tại nơi làm việc.

Luật Sử Dụng và Bảo Vệ Dữ Liệu Cá Nhân

Người dân cần sử dụng dữ liệu cá nhân do chính phủ quản lý với hai lý do :

- ✓ Để có được những lựa chọn sáng suốt và mang tính dân chủ và
- ✓ Để bảo đảm những vị dân biểu có trách nhiệm với chúng ta

Chính phủ lưu trữ rất nhiều dữ liệu về đời tư của cá nhân mỗi người dân. Những dữ liệu này cần được bảo vệ.

Để thực hiện thành công một nền dân chủ, người dân phải được sử dụng hiệu quả cả hai quyền: sử dụng dữ liệu và bảo vệ dữ liệu cá nhân.

Cả liên bang và tỉnh bang đều có luật quy định về quyền sử dụng dữ liệu và bảo vệ dữ liệu cá nhân.

Đối với liên bang, điều luật về Sử Dụng Dữ Liệu Cá Nhân (*Access to Information Act*) cho phép người dân có một số quyền cơ bản để sử dụng những dữ liệu cá nhân, đồng thời luật này cũng quy định thủ tục xin phép được sử dụng những dữ liệu đó.

Hầu hết các tỉnh bang đều có luật định về sử dụng dữ liệu cá nhân. Thí dụ, ở B.C, điều luật về Quyền Tự Do Sử Dụng và Bảo Vệ Dữ Liệu Cá Nhân (*Freedom of Information and Protection of Privacy Act*) cho phép mọi người quyền được yêu cầu và thu nhận những dữ liệu do chính phủ quản lý.

Quyền sử dụng dữ liệu cá nhân không phải tuyệt đối. Có rất nhiều trường hợp ngoại lệ nếu như chính phủ dựa trên những lý do hợp pháp để từ chối tiết lộ dữ liệu cá nhân.

Thí dụ: Luật liên bang và tỉnh bang có một ngoại lệ là những dữ liệu đã cung cấp cho chính phủ cần được giữ kín (chỉ chính phủ sử dụng).

Những ngoại lệ khác về quyền được sử dụng dữ liệu là:

- ✓ Dữ liệu về người thứ 3
- ✓ Dữ liệu về an ninh quốc gia
- ✓ Dữ liệu có liên quan tới việc thực thi luật pháp hay việc điều tra
- ✓ Dữ liệu thuộc cá nhân của người khác

Quyền bảo mật dữ liệu cá nhân. Quyền cá nhân là một quyền căn bản khác của người dân trong chế độ dân chủ. Chúng ta phải được quyền theo dõi những dữ liệu về các hoạt động của chính phủ. Đồng thời, chính phủ không thể thu thập những dữ liệu về chúng ta hoặc theo dõi những sinh hoạt cá nhân nếu không có lý do hợp pháp.

Điều không kém quan trọng là chính phủ không được quyền tiết lộ dữ liệu cá nhân của chúng ta với bất cứ người nào hay tổ chức nào khác.

Luật liên bang bảo vệ những dữ liệu cá nhân đã được chính phủ liên bang lưu trữ, gọi là Điều Luật Bảo Mật Dữ Liệu Cá Nhân (*Privacy Act*). Nhiều tỉnh bang khác cũng có những luật tương tự. Luật về Quyền Tự Do Sử Dụng và Bảo Vệ Dữ Liệu Cá Nhân (*Freedom of Information and Protection of Privacy Act*) của tỉnh B.C cũng bảo vệ quyền cá nhân của người dân.

Những trường hợp ngoại lệ. Có nhiều quy định ngoại lệ đối với những nguyên tắc căn bản trong nhiều luật khác nhau. Thí dụ: cảnh sát có quyền thu thập những dữ liệu cá nhân của người dân mà không cần thông báo cho thân chủ nếu cảnh sát đang điều tra một trường hợp phạm tội thực sự. Cảnh sát cũng có quyền từ chối không cho người dân thu thập những dữ liệu thuộc cá nhân của chính họ nếu sự tiết lộ này có thể cản trở việc thực thi luật pháp và điều tra của cảnh sát.

Bốn nguyên tắc căn bản của quyền cá nhân:

- ☑ Chính phủ chỉ có thể thu thập những dữ liệu cá nhân của người dân cho một mục đích hợp pháp. Thí dụ: Chính phủ tỉnh bang phải có những dữ liệu có liên quan đến tình trạng sức khỏe trước khi cấp bằng lái xe.
- ☑ Chính phủ phải báo cho người dân biết lý do về sự thu thập dữ liệu cá nhân và phải được sự đồng ý của người dân trước khi thu thập những dữ liệu này.
- ☑ Những dữ liệu cá nhân chỉ được sử dụng đúng với mục đích khi thu thập, trừ khi người dân đồng ý cho phép sử dụng vào mục đích khác.
- ☑ Người dân có quyền kiểm tra lại dữ liệu cá nhân của bản thân và quyền được sửa chữa những sai sót về các dữ liệu.

Cơ quan chính phủ có trách nhiệm trong việc thực thi luật định về quyền sử dụng dữ liệu và quyền cá nhân. Đối với chính phủ liên bang, bạn có thể liên lạc với Cơ Quan Lưu Trữ Dữ Liệu (*Information Commissioner*) (để xin sử dụng dữ liệu), hoặc Cơ Quan Bảo Mật Dữ Liệu (*Privacy Commissioner*) để có dữ liệu về những cơ quan chính phủ liên bang. ở B.C, một cơ quan có hai trách nhiệm. Cơ quan Lưu Trữ và Bảo Mật Dữ Liệu Cá Nhân (*Office of the Information and Privacy*) có thể giúp bạn về những điều bạn cần tìm hiểu.

Những cơ quan này có quyền điều tra các hoạt động của chính phủ. Tuy nhiên, những đề nghị của cả Cơ Quan Lưu Trữ Dữ Liệu (*Information Commissioner*) và Cơ Quan Bảo Mật Dữ Liệu (*Privacy Commissioner*) của liên bang không ràng buộc được chính phủ liên bang. Ngược lại, chính phủ B.C phải tuân theo lệnh của hai cơ quan trên.

Luật định về sử dụng và bảo mật dữ liệu cá nhân chỉ áp dụng trên những hoạt động của chính phủ, bao gồm cả chính quyền địa phương. ở tỉnh B.C, những điều luật này cũng áp dụng tại những cơ quan hoạt động giống như những cơ quan chính phủ để điều hành trong lĩnh vực chuyên môn (thí dụ như luật sư, bác sĩ) và những trường đại học hoặc cao đẳng.

**OFFICE OF THE
INFORMATION & PRIVACY
COMMISSIONER**
— for —
British Columbia

Những điều luật này không được áp dụng đối với những tổ chức tư nhân chẳng hạn như những công ty và các tổ chức tài chính.

Tuy nhiên, ở tỉnh B.C, đạo luật về quyền Bảo Mật Dữ Liệu Cá Nhân (*Privacy Act*) cho phép người dân đưa ra tòa những người xâm phạm quyền bảo mật dữ liệu cá nhân của mình.

Những điều luật khác của liên bang và tỉnh bang

Chính phủ liên bang, tỉnh bang và địa phương có nhiều điều luật khác để bảo vệ quyền tự do dân chủ một cách gián tiếp. Sau đây là vài thí dụ:

Một số điều luật cho phép cơ quan chính phủ theo dõi những hoạt động của người dân. Tuy nhiên, những điều luật này cũng cho phép người dân chất vấn những hoạt động và cách tư cách của các nhân viên chính phủ.

Cảnh sát. Đạo Luật Cảnh Sát (*Police Act*) ở tỉnh B.C và Đạo Luật Cảnh Sát Liên Bang (*RCMP Act*) của liên bang cho phép cảnh sát quyền thực thi luật pháp. Đạo luật này cũng cho phép người dân được khiếu nại về cung cách làm việc của cảnh sát và đòi hỏi được giải đáp đầy đủ và thích đáng. (Xem

Chương 5 để tìm hiểu thêm về việc khiếu nại cảnh sát.)

Một số điều luật đã cho phép thành lập những cơ quan theo dõi (*watchdog*). Những cơ quan này theo dõi, giám sát hành động của chính phủ và đôi khi công khai thông báo về lỗi cư xử của chính phủ.

Nhân Viên Phân Xử. Văn phòng Nhân Viên Phân Xử của tỉnh B.C (*The Office of the Ombudsman of B.C*) thu nhận những khiếu nại của người dân khi họ bị các cơ quan chính phủ tỉnh bang đối xử không công bằng. Nhân viên này có thể kiến nghị với chính phủ và thông báo cho người dân. (Xem Chương 6 để biết thêm về Nhân Viên Phân Xử).

Ban Kiểm Toán Tài Chính. Chính phủ liên bang và nhiều tỉnh bang có Nhân Viên Kiểm Toán để theo dõi chính phủ trong việc điều hành công quỹ nhà nước.

Tổ chức tư nhân. Một số điều luật áp dụng đối với tư cách của các công ty tư nhân (công ty và tổ chức không thuộc chính phủ) nhằm bảo vệ người tiêu dùng. Đạo Luật Ngân Hàng (*The Bank Act*) của liên bang bảo vệ quyền lợi của người dân đối với ngân hàng. Hầu hết các tỉnh bang có luật bảo vệ quyền lợi của khách hàng khi họ giao dịch với giới thương mại. Tương tự, những văn phòng tín dụng và cơ quan tín dụng (tổ chức cung cấp hồ sơ về tín dụng của một cá nhân) thường do điều luật tỉnh bang kiểm soát để đảm bảo chắc chắn các cơ quan tín dụng đối xử công bằng với người dân.

Sự tái xét. Một số điều luật khác cho phép người dân có quyền yêu cầu tòa án tái xét một quyết định của một cơ quan chính phủ có ảnh hưởng tới họ.

Luật địa phương. Một vài điều luật cũng giới hạn sự tự do để thúc đẩy việc thực hiện những mục đích chung trong xã hội. Thí dụ: luật quy hoạch giới hạn về loại nhà cửa chúng ta được phép xây cất trên phần đất tư hữu của mình.

Sự tôn trọng. Luật pháp yêu cầu các cơ quan chính phủ và nhân viên phải có thái độ tôn trọng khi đối xử với người dân. Tôn trọng mang nhiều ý nghĩa hơn là những cử chỉ lịch sự bên ngoài. Điều đó có nghĩa là các cơ quan chính phủ phải đáp lại những khiếu nại của người dân một cách kịp thời, trả lời những câu hỏi, giải thích những quyết định có ảnh hưởng tới người dân và những điều lệ của chính phủ một cách rõ ràng mạch lạc để người đó hiểu được.

Trong chương này, chúng ta chỉ đề cập đến một vài điều luật về sự bảo vệ quyền hạn của người dân. Để biết thêm chi tiết, hãy liên lạc với thư viện tại tòa án địa phương, văn phòng giúp đỡ luật pháp, văn phòng giới thiệu luật sư hoặc các tổ chức bên vực quyền lợi của người dân.

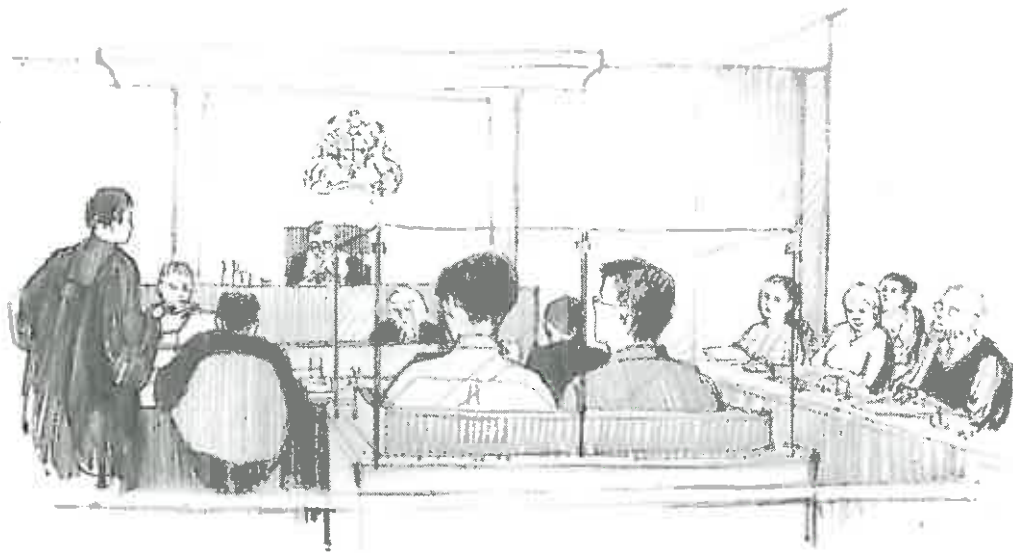
Ra tòa

Cùng với những điều luật cụ thể bảo vệ quyền hạn và sự tự do của người dân, Canada có một hệ thống công lý rất hoàn chỉnh. Nó cho phép mọi người ra tòa để thực thi quyền của họ.

Luật bất thành văn. Trải qua một thời gian dài, hệ thống pháp lý của chúng ta đã được sửa đổi, bổ sung thành nhiều quy định cho phép người dân có thể ra tòa để bảo vệ quyền hạn và quyền lợi của mình. Luật bất thành văn có những quy định về kiểm soát sự quan hệ giữa những người dân hơn là giữa chính phủ và người dân.

Thí dụ, luật bất thành văn có thể bảo vệ quyền lợi tài chính của người dân, danh tiếng hay tài sản của họ.

Trợ giúp pháp lý. Ra tòa rất tốn kém. Nhiều người phàn nàn rằng việc ra tòa gây quá nhiều tốn kém đối với đa số người dân. Chính phủ đã lập ra cơ quan trợ giúp pháp lý để tạo điều kiện dễ dàng cho người dân khi cần thiết. Cơ quan này cung cấp dịch vụ pháp lý cho những người không có khả năng mướn luật sư riêng. Tuy nhiên, sự trợ giúp luật pháp này chỉ giới hạn trong những trường hợp liên quan đến luật hình sự và luật gia đình.

Vai trò của bạn trong việc bảo vệ quyền hạn

Những điều luật bảo vệ quyền hạn người dân sẽ có giá trị nếu bạn chấp hành một cách nghiêm chỉnh và chỉ sử dụng khi cần thiết.

Điều quan trọng trong trách nhiệm dân chủ của bạn là phải đấu tranh bảo vệ quyền của mình và tìm kiếm sự giúp đỡ khi bạn nghĩ rằng mình bị chính phủ hoặc người khác đối xử không công bằng.

Tòa Giải Quyết Bồi Thường Nhỏ.

Tỉnh B.C có một tòa giải quyết các vụ đòi bồi thường nhỏ để tạo điều kiện dễ dàng cho người dân ra tòa đòi thực thi quyền của mình mà không tốn kém nhiều. Tòa Giải Quyết Bồi Thường Nhỏ được lập ra để người dân giải quyết những tranh chấp không cần có luật sư. Tại tỉnh B.C bạn có thể sử dụng tòa án này để giải quyết những vụ liệu đòi bồi thường từ \$10,000 trở xuống.

Những dịch vụ khác. Nếu bạn muốn tham khảo luật sư về quyền hạn của mình trong vòng nửa giờ với một lệ phí nhỏ, bạn có thể gọi cơ quan Dịch Vụ Giới Thiệu Luật Sư (*Lawyer Referral Service*) tại số 1-800-663-1919.

Bạn cũng có thể hỏi những sinh viên luật ở trường đại học UBC hoặc đại học Victoria để được cố vấn pháp lý.

Những cơ quan khác như Cơ Quan Giáo Dục Pháp Lý Đại Chúng (*The People's Law School*) cung cấp hướng dẫn miễn phí cho người dân về luật pháp và quyền hạn của bạn trong hệ thống pháp lý.

the
people's
law
school

Chương 5

Thực hiện dân chủ vì dân

Tham gia vào các sinh hoạt dân chủ tại Canada

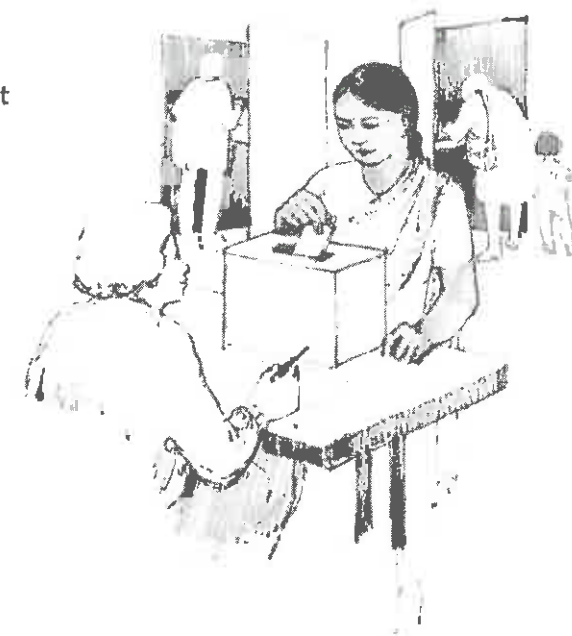
Chính quyền và luật pháp có thể có một tầm ảnh hưởng rộng lớn trong đời sống chúng ta. Bạn có thể nghĩ rằng những kế hoạch của chính quyền hoặc luật pháp cần được thay đổi.

Thí dụ, bạn có thể cho rằng một điều luật di trú nào đó không công bằng. Hoặc bạn cũng có thể nghĩ rằng một quy định của chính quyền địa phương ban hành không đúng vì nó cản trở bạn làm những việc bạn muốn trên tài sản sở hữu của mình.

Canada dành cho bạn nhiều cơ hội khác nhau để bạn có thể làm thay đổi những kế hoạch của chính phủ và luật pháp đáp ứng được những nhu cầu của mình.

Bầu cử. Điều trước tiên và rõ ràng nhất để tham gia vào đời sống dân chủ là đi bỏ phiếu trong các cuộc bầu cử. Qua việc bầu cử, bạn có thể gây ảnh hưởng đến sự lựa chọn người đại diện của mình trong chính phủ và nội dung những kế hoạch, điều luật mới ban hành.

Là một công dân mới, bạn có thể bỏ phiếu trong những cuộc bầu cử liên bang, tỉnh bang và chính quyền địa phương.

Những hình thức tham gia khác vào các sinh hoạt dân chủ

Bầu cử chỉ là một cách để bạn tham gia vào việc điều hành xã hội. Trong khoảng thời gian giữa các cuộc bầu cử, bạn sẽ có nhiều cơ hội gây ảnh hưởng tới các sinh hoạt khác trong xã hội.

Trên thực tế, sự cố gắng của bạn để gây ảnh hưởng tới luật pháp và những kế hoạch của chính phủ giữa những cuộc bầu cử có thể là một sự đóng góp quan trọng và có hiệu quả nhất mà bạn có thể làm được cho xã hội dân chủ ở Canada.

Các đảng phái chính trị. Nhiều người dân Canada gia nhập một Đảng chính trị. Mỗi chính đảng có một đường lối quan điểm chính trị khác nhau. Những chính đảng lớn như: Đảng Tự Do, Đảng Bảo Thủ Cấp Tiến, Đảng Tân Dân Chủ và Đảng Cải Cách. Ngoài ra còn có nhiều chính đảng khác nữa.

Với tư cách là thành viên của một chính đảng, bạn có thể gây tác động đến vị thế của đảng mình trên những vấn đề quan trọng của cộng đồng. Muốn tìm hiểu về cách gia nhập một chính đảng, hãy liên lạc trực tiếp với đảng đó.

Những nhóm công dân. Nhiều người dân Canada khác lựa chọn việc tham gia vào sinh hoạt dân chủ bằng cách gia nhập một nhóm công dân để làm việc trên những vấn đề cụ thể như bảo vệ môi sinh, giảm thiểu ngân sách chi tiêu và mức đánh thuế của chính phủ, hoặc chống tình trạng nghèo khó. Có hàng trăm nhóm công dân chú trọng vào những vấn đề quan trọng của cộng đồng.

Mục đích của chương này là chú trọng vào các sinh hoạt dân chủ thông qua những nhóm công dân hoặc những cố gắng của riêng bạn. Sau đây là một vài cách bạn có thể tham gia:

- Viết thư và gặp gỡ dân biểu liên bang (MP) hay dân biểu tỉnh bang (MLA) của bạn hoặc đại diện chính phủ tại địa phương
- thành lập nhóm công dân làm việc trên những vấn đề cụ thể
- tổ chức hoặc tham dự các buổi biểu tình tuần hành
- viết thư hoặc viết bài gửi đăng báo để bày tỏ ý kiến của bạn về một vấn đề mà dân chúng quan tâm, hoặc tự phân phát những thông tin về vấn đề nào đó.

Phần còn lại của chương này giải thích một cách chi tiết một vài phương cách kèm theo những thí dụ cụ thể của các cá nhân và nhóm công dân đã sử dụng tiến trình dân chủ để tạo sự thay đổi trong xã hội.

Trước khi đọc chương này, bạn nên tìm hiểu để làm quen với hệ thống chính trị của Canada đã giải thích trong Chương 3.

Tim một phương cách đúng đắn.

Đáng tiếc là không có một công thức kỳ diệu nào để giúp bạn thành công khi bạn muốn tạo sự thay đổi. Mỗi phương cách chỉ áp dụng cho một hoàn cảnh nhất định để dẫn đến thành công. Sự chọn lựa phương cách của bạn còn tùy thuộc vào mức độ thay đổi mà bạn đòi hỏi, mức độ phức tạp của vấn đề hoặc nhiều yếu tố khác. Mấu chốt của sự thành công trong chế độ dân chủ là sự linh hoạt: thử nghiệm bằng nhiều cách khác nhau để rút ra những bài học hữu hiệu nhất.

Kinh nghiệm rất có giá trị nhưng không nhất thiết phải có. Nếu bạn chưa quen với cách tham gia sinh hoạt dân chủ, bạn có thể cảm thấy thoải mái hơn khi học hỏi ở những người giàu kinh nghiệm. Tuy nhiên, bạn nên biết rằng sự thành công của bạn trong việc tham gia sinh hoạt dân chủ không đòi hỏi người dân phải có “những kinh nghiệm tối thiểu”.

Tự mình học hỏi. Tự mình học hỏi những vấn đề quan trọng tại Canada là một điều nên làm. Đọc báo và tạp chí, nghe tin tức qua đài phát thanh hay theo dõi trên đài truyền hình và tham dự những cuộc họp cộng đồng. Nhờ tự mình học hỏi, bạn có thể có một sự chọn lựa sáng suốt hơn trong việc bỏ phiếu cho người mình muốn. Những nỗ lực của bạn trong việc làm thay đổi kế hoạch của chính phủ và luật pháp cũng nhờ đó mà có hiệu quả hơn.

Tự do tham gia. Một trong những mặt tốt nhất trong đời sống ở Canada là chúng ta có thể tham gia vào sinh hoạt dân chủ mà không phải lo ngại gì. Không một ai trong chính quyền, cảnh sát hay công dân khác có thể ngăn cản bạn nói lên ý kiến của mình. Những công dân khác có thể không đồng ý với bạn và họ có thể nói ra như vậy, nhưng họ không thể ngăn cấm bạn bày tỏ quan điểm của mình.

Hãy tự tìm tòi học hỏi !

Tham gia vào các sinh hoạt dân chủ có thể là một sự đòi hỏi lớn. Sau đây là vài điều để cân nhắc trước khi bạn muốn thực hiện thay đổi luật pháp và kế hoạch của chính phủ:

- ☑ bạn sẽ phải bỏ nhiều thì giờ và công sức vào một dự án nào đó. Điều này có thể ảnh hưởng đến đời sống riêng tư của bạn
- ☑ bạn có thể nhận thấy rằng vấn đề cần phải mất nhiều tháng hoặc nhiều năm để hoàn tất
- ☑ bạn có thể gây được nhiều sự chú ý của công chúng, điều này đôi khi không có lợi nếu họ không đồng ý với quan điểm của bạn
- ☑ sự cố gắng của bạn có thể thất bại

Đúng về mặt tích cực, dù có thành công hay không, bạn sẽ nhận thấy rằng:

- ☑ bạn đã nâng cao sự nhận thức của người dân về một vấn đề quan trọng, điều này có thể giúp bạn có thêm cơ hội để tạo ra những thay đổi
- ☑ bạn làm quen với những người bạn mới, tạo thêm uy tín đối với những người trong và ngoài cộng đồng quen thuộc của bạn
- ☑ bạn học hỏi thêm nhiều điều về sự tương quan giữa chính thể dân chủ và các tổ chức công dân
- ☑ bạn hài lòng với chính bản thân vì đã hành động dựa trên quan điểm của mình về phương cách lãnh đạo cộng đồng, tỉnh bang hay quốc gia

Tùy bạn chọn lựa phương cách và thời điểm để tham gia sinh hoạt dân chủ. Sự đóng góp của mỗi người có thể khác nhau nhưng đều có giá trị như nhau. Nhiều người nhận thấy sự tham gia sinh hoạt dân chủ là một trong những kinh nghiệm quý báu nhất đối với bản thân.

Tổ chức các hoạt động chính trị

Kêu gọi sự ủng hộ của quần chúng. Quần chúng càng ủng hộ, bạn càng có cơ hội được các dân biểu để ý đến vấn đề bạn quan tâm. Bước đầu tiên là tìm kiếm sự liên kết với những người cùng có chung quan điểm.

Tìm kiếm những nhóm công dân. Trước hết, tìm hiểu xem có một nhóm nào đang làm việc trên cùng một vấn đề của bạn trong khu vực bạn cư ngụ, tại tỉnh bang hay bất cứ nơi nào khác ở Canada. Nếu bạn tìm được một nhóm như vậy, những hội viên trong nhóm đó sẽ chỉ cho bạn biết cách làm thế nào để giúp họ.

Tìm kiếm sự hậu thuẫn từ các cá nhân. Nếu bạn không tìm được một nhóm như đã nói trên, cố gắng liên lạc với những người khác có cùng một quan điểm như bạn bằng cách đăng tin trên những tờ báo địa phương, dán thông báo ở trung tâm cộng đồng hay gặp gỡ những nhóm công dân nào có thể quan tâm đến vấn đề của bạn.

Một điều nên làm là bạn có thể tạo quan hệ với những thành viên có uy tín trong cộng đồng để bàn về vấn đề của bạn. Bạn có thể hỏi họ ý kiến, nhờ giúp đỡ, và hỏi tên những nhân vật quan trọng có thể sẽ ủng hộ cho dự án của bạn.

Khi bạn không tìm được sự ủng hộ. Nếu sau khi bạn đã sử dụng hết những phương cách trên mà chỉ tìm được sự ủng hộ, hãy nhìn lại vị thế của mình. Nó có đáng cho bạn tiếp tục cố gắng hay không? Những vấn đề phức tạp đòi hỏi rất nhiều khả năng tổ chức và sự cố gắng. Không có sự ủng hộ này, bạn sẽ phải đối phó với những khó khăn chông chát để thay đổi bất cứ một điều gì có lợi.

Một cá nhân vẫn có thể tạo sự thay đổi. Thật vậy, lịch sử Canada đã cho thấy nhiều bằng chứng về sự cải cách bắt đầu bằng những nỗ lực của một cá nhân. Trong thể chế dân chủ, một cá nhân có thể tạo nên một sự thay đổi. Tuy nhiên, bạn cần phải có cái nhìn thực tế về cơ hội thành công của mình.

Một cá nhân tạo nên sự thay đổi

Trong nhiều năm qua, xã hội Canada đã tranh luận để giải quyết vấn đề chống những chương trình phát hình bạo hành trên TV. Nhiều người lo ngại rằng sự bạo hành trên TV gây một ảnh hưởng lớn tới mức độ bạo hành ngoài xã hội.

Vấn đề này ảnh hưởng đến đời sống cá nhân của cô gái tên là *Virginie Lariviere* ở một góc độ hết sức thương tâm. Người chị của cô đã bị hãm hiếp và giết chết. Cô *Lariviere* cho rằng kẻ giết chị cô đã bị ảnh hưởng bởi những chương trình TV có nội dung bạo hành. Cô ta quyết định phải hành động để tạo sự thay đổi.

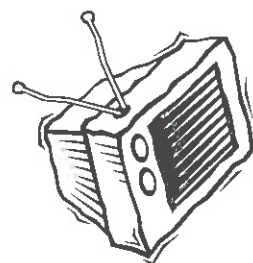
Ở tuổi 13, cô *Lariviere* đã bắt đầu một chiến dịch đòi hỏi ngăn cấm tất cả những chương trình có nội dung bạo hành phát hình trên TV. Phương cách chính của cô ta là kêu gọi những người Canada ký tên vào một thỉnh nguyện đơn (một lá đơn với chữ ký của nhiều người đòi hỏi sự thay đổi trong các điều luật và kế hoạch của chính phủ).

Khi thỉnh nguyện đơn lên Thủ Tướng vào năm 1992, cô và những người cộng tác đã thu nhận được hơn 1 triệu 3 trăm ngàn chữ ký. Thỉnh nguyện đơn đòi hỏi chấm dứt các chương trình có nội dung bạo hành trên TV.

Cựu chủ tịch của Ủy Ban Phát Thanh và Truyền Hình Canada (*CRTC*) là *Keith Spicer* nói: "Cô *Lariviere* đã gây một ấn tượng đáng kể trên lương tâm của người dân và chiến dịch của cô ta đã biến vấn đề nói trên trở thành một đề tài lớn hàng đầu của quốc gia.

Ủy Ban Phát Thanh và Truyền Hình Canada - *CRTC* là một cơ quan độc lập điều hành các chương trình trên đài phát thanh và truyền hình.

Ủy ban này hiện đang trong tiến trình đặt ra những quy định mới đối với việc phát hình nhằm giới hạn sự ảnh hưởng của các chương trình có nội dung bạo hành trên TV.

Tổ chức có hiệu quả

Những nhóm công dân hoạt động thành công là do tổ chức giỏi. Bất kể bạn gia nhập nhóm hiện có hay bắt đầu nhóm mới của riêng mình, điều quan trọng là nhóm phải hoạt động có hiệu quả. Sau đây là vài ý kiến để tổ chức một nhóm thành công.

Tổ chức. Một nhóm công dân hoạt động thành công vì những hội viên của nhóm cùng làm việc trên những hoạt động cụ thể để phục vụ cho mục đích chung của nhóm. Mỗi thành viên nên được giao một công việc cụ thể. Nên có một người chịu trách nhiệm điều hành để đảm bảo những thành viên khác làm tròn trách nhiệm của họ. Nhóm nên lựa chọn một số hội viên để tổ chức những buổi họp, quảng bá hoạt động của nhóm và chịu trách nhiệm gây quỹ nếu nhóm cần có tiền để trả cho những sinh hoạt.

Hội họp. Hội họp đóng vai trò quan trọng đối với nhóm công dân. Mỗi nhóm nên có một người để điều hành các buổi họp và chuẩn bị chương trình nghị sự (một chương trình cho biết những điều sẽ bàn luận trong buổi họp). Người điều khiển phải bảo đảm buổi họp có hiệu quả (không kéo dài) và tất cả các hội viên đến họp cảm thấy thoải mái để góp ý trong cuộc thảo luận.

Quảng bá hoạt động của nhóm. Phổ biến ra công chúng về nỗ lực của nhóm nhằm cải tổ một điều luật hay kế hoạch của chính phủ là một điều rất quan trọng. Sự chú ý của công chúng không phải chỉ có tác dụng lôi cuốn thêm thành viên mà còn gây sự chú ý của những chính trị gia về một vấn đề cần được quan tâm trong cộng đồng mà họ phải đáp ứng. Dân biểu liên bang, dân biểu tỉnh bang và các đại diện địa phương thường nhạy bén với những sự quan tâm của công dân khi những điều này được giới truyền thông chú ý tới.

Những sự kiện trong cộng đồng. Những sự kiện trong cộng đồng là cơ hội giúp phổ biến những hoạt động của nhóm bạn tới công chúng và gây quỹ. Tuy nhiên, bạn phải mất rất nhiều thời gian chuẩn bị để có kết quả tốt.

Biểu tình tuần hành. Biểu tình có thể là một cách rất hữu hiệu để gây áp lực với chính phủ về các vấn đề chính phủ không chịu thực hiện. Dân chúng thường ủng hộ các cuộc biểu tình bất bạo động và những người biểu tình không vi phạm luật. Người Canada có truyền thống dùng hình thức biểu tình để bày tỏ mối quan tâm của họ về các hoạt động của chính phủ và đòi hỏi thay đổi.

Một cuộc biểu tình ít khi đủ để bắt buộc chính phủ đổi ý, nhưng nhiều cuộc biểu tình có thể làm công chúng chú ý đến mối quan tâm của nhóm, đặc biệt là khi tổ chức có quy củ và đúng thời điểm. Những cuộc biểu tình phản đối thành công có thể bắt buộc chính phủ xét lại và thay đổi những điều luật hay kế hoạch.

Sử dụng giới truyền thông. Giới truyền thông có thể là những hậu thuẫn đắc lực nhất đối với một nhóm công dân vì họ gây ảnh hưởng rộng lớn ở Canada. Tường trình trên TV, đài phát thanh, nhật báo và những bài viết trong tạp chí sẽ làm những người khác và dân biểu chú ý đến mối quan tâm của bạn. Giới truyền thông thường hay tiếp xúc với dân chúng để tìm những vấn đề mới và lý thú để tường trình.

Nhóm của bạn nên có kế hoạch làm việc với giới truyền thông. Thí dụ, muốn truyền đạt một sứ điệp tới giới truyền thông một cách hiệu quả, nhiều nhóm chọn một hoặc hai thành viên làm phát ngôn viên (phát ngôn viên là một người thay mặt cho nhóm để tiếp xúc với giới truyền thông và nói cho họ biết về những hoạt động của nhóm).

Tận dụng các đảng phái đối lập.

Đảng Đối Lập cũng có thể là người hỗ trợ của các nhóm công dân. Công việc của họ là phê bình, chỉ trích chính phủ, do vậy họ lắng nghe ý kiến của những nhóm công dân nào muốn tạo sự thay đổi trong chính phủ. Nhóm bạn có thể dùng những đảng đối lập để làm cho chính phủ, giới truyền thông và những công dân khác chú ý đến mối quan tâm của bạn. Tiếp xúc với dân biểu tỉnh bang hay dân biểu liên bang của Đảng đối lập tại địa phương hoặc gặp trực tiếp một thành viên thâm niên của đảng đó. Đồng thời, những đảng đối lập thường có những thành viên (còn gọi là người phê bình đối lập), chịu trách nhiệm trực tiếp phê phán những vấn đề cụ thể có liên quan tới các bộ của chính phủ.

Tiếp xúc đúng người

Những người cần liên lạc

Tiếp xúc với đúng người đóng một vai trò quan trọng đối với sự thành công trong việc tạo sự thay đổi những điều luật và chương trình của chính phủ.

Tiếp xúc với chính phủ. Đến một lúc nào đó, dù cho bạn có thành công trong việc làm cho giới truyền thông hay đảng đối lập chú ý tới mối quan tâm của bạn, nhóm bạn cũng nên tiếp xúc với một thành viên thâm niên của chính phủ. Bạn có thể gặp vị bộ trưởng hoặc thứ trưởng phụ trách vấn đề mà bạn đang quan tâm.

Bạn cũng có thể tiếp xúc với những vị bộ trưởng khác để tìm sự hỗ trợ thích đáng. Trong những trang kế tiếp, cuốn sách này sẽ có thêm những chỉ dẫn về những người bạn cần tiếp xúc trong chính phủ. Dù bạn được sự ủng hộ của đa số công chúng trong vị trí của mình, bạn vẫn phải thuyết phục chính phủ phải tạo sự thay đổi.

Thông thường, nên tiếp xúc với một người có thể lực trong cơ quan chính phủ có thẩm quyền đề nghị những thay đổi.

Muốn tìm đúng người để liên hệ, hãy nói chuyện với người làm việc trong cơ quan đó, hoặc hỏi ý kiến một người hiểu biết về cơ quan đó. Bạn có thể bắt đầu bằng một cách đơn giản là gọi điện thoại tới cơ quan (xem trong trang màu xanh của niên giám điện thoại) và tìm tài liệu tại thư viện cộng đồng để chuẩn bị những bước căn bản.

Thông thường, vị bộ trưởng trong Hội Đồng Nội Các hay thứ trưởng đặc trách về một vấn đề là những người có khả năng mạnh nhất làm thay đổi luật pháp và kế hoạch của chính phủ. Tuy nhiên, họ là những người rất khó tiếp xúc.

Tiếp xúc với dân biểu liên bang hay dân biểu tỉnh bang tại địa phương bạn cũng rất hữu ích. Bạn có thể bày tỏ mối quan tâm của bạn qua thư từ hay qua một cuộc họp với những dân biểu này.

Gặp gỡ dân biểu thường dễ dàng hơn gặp một vị bộ trưởng trong Hội Đồng Nội Các. Bạn có thể tạo thêm sự hỗ trợ của dân biểu tỉnh bang hay dân biểu liên bang ở địa phương trước khi tiếp xúc với vị bộ trưởng hay thứ trưởng. Các vị dân biểu ở địa phương bạn có thể gây ảnh hưởng trực tiếp với chính phủ.

Đối với những vấn đề của địa phương, gặp gỡ những vị dân biểu để giải quyết những vấn đề ở cấp địa phương thường dễ dàng hơn.

Cho dù làm việc với chính phủ nào, mấu chốt của sự thành công là xác định rõ ai là người có thể thông cảm nhất với mối quan tâm của bạn. Luôn luôn tiếp xúc với họ trước. Trong vài trường hợp, bạn có thể nhận thấy một nhân viên dân sự dễ thông cảm với mối quan tâm của bạn hơn là một chính trị gia.

Tìm sự hỗ trợ cho mục đích của bạn

Trong chế độ dân chủ, một cá nhân và tổ chức nào đó được tôn trọng là do kiến thức và kinh nghiệm của họ. Không phải ai cũng luôn luôn đồng ý với họ, nhưng chúng ta có xu hướng chú ý lắng nghe những ý kiến của họ.

Trước khi bạn tiếp xúc với viên chức chính phủ có liên quan đến vấn đề bạn quan tâm, bạn nên tranh thủ sự hỗ trợ của những người hay những tổ chức nào đồng ý với những kiến nghị của bạn. Đặc biệt là sự hỗ trợ của những người hay nhóm không chịu ảnh hưởng trực tiếp của các điều luật hay chính sách mà bạn đòi thay đổi. Điều đó cho thấy những nhận định của họ hoàn toàn độc lập vì họ không cầu lợi cho cá nhân họ dù có bất cứ sự thay đổi nào.

Làm cách nào để tiếp xúc

Xin được gặp riêng một viên chức chính phủ. Muốn có một cuộc gặp riêng, thường bạn phải gửi thư yêu cầu.

Trong thư, bạn giải thích lý do nào bạn cho là sai trong điều luật hay kế hoạch chính phủ và bạn muốn được thay đổi ra sao.

Sau đây là vài hướng dẫn về cách viết thư:

- trước hết, bạn phải hiểu rõ về điều luật hay kế hoạch. Nên có một bản sao của điều luật hay kế hoạch đó. Bạn cũng cần phải biết điều luật hay kế hoạch đó đã được các cơ quan dân sự áp dụng như thế nào
- thư phải được viết theo hình thức trang trọng
- nêu rõ nguyên tắc hay những giá trị của vấn đề bạn đang quan tâm. Xem lại Chương 2 để hiểu rõ thêm về những giá trị quan trọng của người dân Canada
- nếu có thể, bạn đưa ra một vài thí dụ về hậu quả đáng tiếc của một điều luật hay kế hoạch

- nếu có thể, bạn nêu ra một vài thí dụ về việc chính quyền khác đã tiếp thu ý kiến bạn đề nghị
- đính kèm thư ủng hộ của những người khác
- cuối cùng, xin được hồi đáp

Nếu bố trí được một buổi họp mặt, bạn phải thông báo với cơ quan chính phủ về những người sẽ tham dự. Tốt nhất là đừng có hơn hai người khác cùng tham dự buổi họp mặt của bạn.

Trong buổi họp, trình bày ý kiến của bạn một cách lịch sự nhưng cương quyết để thay đổi điều luật hay chương trình của chính phủ. Khi bạn chuẩn bị trình bày ý kiến, hãy thực hiện theo cách hướng dẫn như khi viết thư.

Tiếp tục theo dõi

Viết thêm một lá thư khác. Sau cuộc họp mặt, luôn luôn viết thư tới viên chức chính phủ mà bạn đã gặp để nhắc lại những gì đã xảy ra trong buổi họp. Lá thư này tạo cơ hội cho cả đôi bên xác định rõ những mong muốn của mình cũng như sự liên lạc giữa hai bên. Lá thư cũng là một biên bản đánh dấu buổi họp mặt.

Nếu không được hồi đáp. Có thể trong một khoảng thời gian dài - thậm chí hàng tháng - trước khi bạn nhận được sự hồi đáp của viên chức chính phủ. Nếu sau một thời gian dài mà bạn không được hồi đáp, hãy viết một lá thư ngắn nhắc nhở viên chức về lá thư trước hay buổi họp mặt và xin được hồi đáp.

Nếu được hồi đáp một cách khả quan. Nếu chính quyền hồi đáp và đồng ý thay đổi điều luật hay kế hoạch, bạn xứng đáng được hoan nghênh! Thuyết phục chính phủ thay đổi những điều luật và kế hoạch là một điều rất khó thực hiện, do đó bạn đã thành công một cách tốt đẹp.

Viết thư cảm ơn. Đừng quên viết một lá thư cảm ơn viên chức về sự hồi đáp khả quan và xin họ cho biết khi nào sự thay đổi được thực hiện. Đồng ý thay đổi là một việc nhưng thực hiện là một việc khác.

Giám sát hành động của chính phủ. Nếu bạn không thấy thay đổi nào từ chính phủ, đừng ngần ngại viết thư thêm một lần nữa. Cứ tiếp tục như vậy cho đến khi bạn biết sự thay đổi được thực hiện, hoặc bạn tin rằng họ không làm gì cả. Trên thực tế, phải mất thời gian rất lâu để vận động nhằm tạo nên những thay đổi trong chính phủ.

Thông thường bạn phải mất nhiều thời gian trao đổi thư hay gặp gỡ mới thuyết phục được chính phủ thay đổi.

Trong vài trường hợp, chính phủ sẽ hỏi ý kiến chung của công chúng xem có cần phải thay đổi một điều luật hay kế hoạch của chính phủ hay không và thay đổi bằng cách nào.

Thay đổi theo dân chủ có thể là một tiến trình chậm chạp. Cho dù chính phủ đồng ý thay đổi nhưng cũng mất rất nhiều thì giờ để thực hiện.

Những điều luật chỉ được đặt ra hay thay đổi khi Nghị Viện, hội đồng lập pháp hay hội đồng thành phố đang hội nghị và những sự kiện này chỉ xảy ra một hay hai lần trong một năm.

Bạn sẽ cần phải kiên nhẫn và bền chí khi tham gia vào tiến trình dân chủ.

Khi mọi phương cách đều thất bại

Bạn và nhóm của bạn có thể bị thất bại qua cách gửi thư, gặp gỡ với chính phủ hay nhiều phương cách khác, nhưng bạn vẫn tin tưởng rằng một điều luật hay kế hoạch của chính phủ cần phải được thay đổi.

Có thể có nhiều lý do để chính phủ từ chối việc thay đổi điều luật hay kế hoạch của họ:

- có thể những công dân khác đang thuyết phục chính phủ không nên thay đổi
- có thể những viên chức thâm niên đang khuyên chính phủ không nên thay đổi
- sự thay đổi có thể đi ngược lại những nguyên tắc của đảng cầm quyền và quyền lợi của đa số những người hỗ trợ đảng đó.

Nếu bạn vẫn nhất quyết muốn thay đổi, bạn có thể cố gắng bắt buộc chính phủ phải làm những gì họ không muốn làm. Cách chủ yếu để bắt buộc chính phủ phải thay đổi là đưa chính phủ ra tòa.

Đưa chính phủ ra tòa

Nếu bạn tham khảo và được cố vấn pháp lý về điều luật hay kế hoạch của chính phủ đã vi phạm một trong số quyền căn bản về sự công bằng và công lý do luật pháp Canada công nhận.

Sử dụng Hiến Chương làm nền tảng để đòi thay đổi. Thí dụ, một luật sư có thể cố vấn bạn rằng điều luật hay kế hoạch của chính phủ vi phạm một trong những quyền do Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do bảo vệ. Chiếu theo luật pháp Canada, bạn hay nhóm công dân của bạn có thể yêu cầu tòa án buộc chính phủ phải tôn trọng những nguyên tắc cơ bản của Hiến Chương.

Trở ngại. Ra tòa để đòi thay đổi những điều luật hay kế hoạch của chính phủ là một việc làm tốn kém, mất nhiều thời gian và phiền phức.

Kiện tụng ở tòa tốn kém vì nhóm bạn sẽ phải mướn luật sư. Những trường hợp này phải mất thời gian lâu để chuẩn bị và giải quyết tại tòa. Nếu bạn thua kiện, tòa có thể ra lệnh cho nhóm của bạn phải trả án phí của chính phủ và của chính bạn. Mặt khác, chính phủ không bị hạn chế về tiền bạc để biện hộ cho những điều luật của họ.

Để bớt tốn kém, bạn nên tìm những luật sư đồng cảm với bạn để cung cấp những dịch vụ pháp lý miễn phí hoặc với giá thấp. Thêm vào đó, chính phủ liên bang có một ngân quỹ giúp cho cá nhân hay nhóm muốn sử dụng Hiến Chương làm cơ sở để yêu cầu chính phủ thay đổi những điều luật hay kế hoạch, gọi là chương trình tài trợ tòa án (*Court Challenges Program*). Chương trình này cho người dân khi họ muốn kiện những điều luật và kế hoạch của chính phủ dựa trên Hiến Chương Nhân Quyền và Tự Do. Muốn biết thêm về chương trình này, hãy liên lạc với chính phủ liên bang.

Việc kiện tụng ở tòa án gây phiền phức và mất nhiều thời gian vì 3 lý do. Thứ nhất, tòa án ở Canada rất bận rộn và các phiên xử thường được bố trí ít nhất từ một năm trước. Thứ nhì, luật sư của chính phủ có thể dùng nhiều phương cách hợp pháp để đình trệ sự vụ và làm hao mòn nguồn tài chính của bạn. Cuối cùng, nếu bạn thắng kiện ở tòa cấp dưới, chính phủ sẽ khiếu nại lên tòa cấp cao hơn.

Tóm lại, suy nghĩ kỹ càng về khả năng tài chính của bạn và khả năng thắng kiện trước khi quyết định đưa chính phủ ra tòa.

Tạo sự thay đổi

Mỗi công dân có một cách riêng để góp phần vào sinh hoạt dân chủ trong xã hội chúng ta.

Tóm lược. Chương này nhắc lại những phương cách mà bạn có thể dùng để tạo sự thay đổi và gây ảnh hưởng tới chính phủ cũng như những điều luật và kế hoạch của họ. Đây chỉ là những ý kiến sơ khởi. Có nhiều cách khác để bạn tham gia vào sinh hoạt dân chủ.

Một khi đã tham gia vào sinh hoạt dân chủ, bạn sẽ có kinh nghiệm và kiến thức riêng để chia sẻ với những công dân khác.

Phần kế tiếp là những thí dụ thực tế về những cá nhân hay nhóm công dân đã làm thay đổi xã hội của chúng ta nhờ tham gia vào sinh hoạt dân chủ.

Luật định về Cây cối và Hội Những Người Sở Hữu Bất Động Sản tại Vancouver (*Vancouver Property Owners Association*)

Trong thập niên 1980 và 90, Vancouver đã trải qua một giai đoạn phát triển rất nhanh. Trị giá bất động sản đã tăng vùn vụt bởi vì nhiều người đã mua và bán nhà họ trong thành phố. Đương nhiên, những người chủ mới phải sửa kiểu nhà cũ để phù hợp với nhu cầu và ý thích của họ. Nhiều nơi, những nhà cũ bị phá bỏ để xây nhà mới.

Những thay đổi này đã gây ra một cuộc tranh luận về sự bảo tồn nét đặc thù của những khu vực cổ và quyền lợi của những người chủ bất động sản. Hội Đồng Thành Phố Vancouver đã bắt đầu thay đổi việc quy hoạch khu vực và những quy định khác. Thí dụ, hiện giờ Đô Thị đang hạn chế đốn cây nhằm ngăn chặn việc đốn cây cổ thụ để dành thêm diện tích xây cất.

Dân số gia tăng phần lớn là dân nhập cư gốc Hoa, đặc biệt là những người từ Hồng Kông. Đối với những người công dân Canada mới này, quyền sở hữu bất động sản có ngang tầm quan trọng như mọi người dân Canada khác.

Cuộc tranh luận về vấn đề đốn cây ở Vancouver đã cho thấy một thí dụ rõ ràng về sự tham gia của người mới định cư ở Canada vào đời sống dân chủ.

Mùa hè 1996, đài phát thanh Hoa ngữ địa phương tại Vancouver đã thông báo với thính giả về một dự luật của thành phố đòi hỏi người chủ bất động sản phải xin giấy phép Đô Thị để đốn những cây lớn. Đài phát thanh đã nhận được nhiều cú điện thoại của thính giả lo ngại về ảnh hưởng trực tiếp giữa điều luật mới và quyền tự do sở hữu. Sau đó đài phát thanh đã mời một vị đại biểu thành phố tham gia giải đáp những ưu tư này.

Nhờ sự thông báo trên đài phát thanh, một nhóm công dân mới được thành lập gồm những người dân đang quan tâm về điều luật trên. Nhiều người trong nhóm này đã tham dự cuộc họp mở rộng của đài phát thanh hoặc đã gọi điện thoại đến đài phát thanh để bày tỏ mối lo ngại của họ.

Nhóm mới này gọi là Hiệp Hội Những Người Sở Hữu Tài Sản tại Vancouver, bao gồm cả những người không phải gốc người Hoa, mặc dù hầu hết hội viên là những người Canada gốc Hoa.

Nhóm này phải làm việc kịp thời để gây ảnh hưởng trong tiến trình làm luật. Họ tạo ra một áp lực chính trị bằng cách tổ chức một chiến dịch gửi thư và điện thư, chuyển giao một thỉnh

nguyện đơn, tổ chức những cuộc họp báo và tổ chức đàm thoại với thị trưởng thành phố. Họ cũng đưa những đề nghị với Hội Đồng Thành Phố gợi ý về một điều luật khác.

Hội viên của tổ chức này đề nghị những thay đổi mà họ tin rằng sẽ làm cân bằng được mục đích bảo vệ cây cối và quyền lợi của những người sở hữu tài sản. Hội Đồng Thành Phố Vancouver đã xóa đổi bổ sung lại điều luật bao gồm cả quyền lợi của các hội viên của tổ chức này.

Cuối cùng, điều luật mới đã là một sự thỏa hiệp, có thể không hài lòng tất cả mọi người. Thực tế, cuộc tranh luận gần như vẫn tiếp tục trong tương lai.

Nhưng không tới một tháng sau, hội viên của nhóm đã họp lại và gây ảnh hưởng tới việc làm luật của chính quyền. Đối với nhiều hội viên trong nhóm này, đây là kinh nghiệm đầu tiên trong việc tham gia vào đời sống dân chủ.

Hiệp Hội Phụ Nữ Nam Á Châu Chống Bạo Hành (*The Coalition of South Asian Women Against Violence*).

Mùa xuân 1996, một gia đình người Canada gốc Ấn Độ ở Vernon B.C bị người chồng trước của một thành viên trong gia đình giết chết. Người dân Canada rất xúc động trước kết cục tàn bạo và bi thảm của gia đình này.

Sự việc này đã làm dấy lên nhiều vấn đề về sự an toàn và bạo hành trong gia

đình đối với người dân Canada. Bằng cách nào, hung thủ đã xin được giấy phép sử dụng súng trong khi người vợ trước của ông ta đã báo với cảnh sát về sự an toàn của bà ta?. Tại sao quy định của Bộ Tư Pháp về sự bạo hành đối với phụ nữ trong quan hệ vợ chồng không được cảnh sát liên bang thực thi?. Quy định này yêu cầu cảnh sát phải điều tra những báo cáo về bạo hành trong gia đình cho dù người đàn bà không muốn cảnh sát điều tra sự việc.

Mặt khác, sự việc này cũng nêu lên một vấn đề về cách tường trình sự việc xảy ra của giới truyền thông đại chúng. Một số người e ngại rằng giới truyền thông đã chú trọng quá nhiều đến nguồn gốc dân tộc của gia đình nạn nhân. Họ cảm thấy rằng đó không phải là yếu tố liên quan tới vấn đề bạo hành trong xã hội cũng như sự việc xảy ra ở Vernon.

Một nhóm bao gồm nhiều cá nhân và tổ chức đã quyết định hành động để buộc chính phủ và cảnh sát phải có trách nhiệm với vấn đề. Hiệp Hội Phụ Nữ Nam Á Châu Chống Bạo Hành đã được thành lập. Hiệp Hội này có nhiều tổ chức khác như *India Mahila Association*, *South Asian Women's Centre*, *Indo-Canadian Women's Association*, *Vancouver Status of Women* và tổ chức Phụ Nữ Chống Bạo Hành đối với Phụ Nữ (*Women Against Violence Against Women*).

Để lôi kéo sự chú ý tới vấn đề của họ, Hiệp Hội đã tổ chức một đêm không ngủ để tưởng niệm những người đã chết. Họ cũng tổ chức một buổi họp báo để bày tỏ mối quan tâm của họ về vai trò của cảnh sát. Hoạt động của Hiệp Hội đã được tường thuật khắp nơi thông qua các cơ quan truyền thông địa phương và quốc gia.

Bộ Trưởng Tư Pháp bị buộc phải giải quyết điều mà dân chúng đang quan tâm này. Ông ra lệnh thực hiện một cuộc điều tra trong nội bộ cảnh sát và khám nghiệm tử thi. Nhân viên điều tra tử thi là nhân viên của chính phủ độc lập chuyên điều tra những trường hợp tử vong bất thường và có thể đưa ra những đề nghị với chính phủ để thay đổi điều luật và kế hoạch của chính phủ.

Thí dụ này minh họa rõ hai bài học quan trọng cho những người muốn thay đổi những điều luật hay chính sách của chính phủ. Trước nhất, thời điểm hành động của công chúng là điều rất quan trọng. Trong thí dụ này, chìa khóa dẫn đến sự thành công của Hiệp Hội chính là khả năng tổ chức của những hội viên để nhanh chóng đưa vấn đề ra trước công chúng một cách có hiệu quả. Việc làm này chỉ cần một chút may mắn, nhưng điều cốt yếu là khả năng hoạch định và tổ chức giỏi.

Thí dụ này cũng chứng minh rằng việc hợp tác với những nhóm khác có thể giúp công chúng nhận thức về điều bạn quan tâm một cách có hiệu lực hơn, thay vì hành động một mình. Đương nhiên, nó cũng tạo thêm sự hậu thuẫn của công chúng đòi thay đổi.

Cơ Quan Dịch Vụ Gia Đình Vancouver và vùng phụ cận (*Family Services of Greater Vancouver*) và chương trình hỗ trợ các bậc cha mẹ.

Những người công dân mới phải đương đầu với nhiều thử thách và phải thích nghi với đời sống mới ở Canada. Đôi khi có những khác biệt quá lớn giữa những sự việc xảy ra ở Canada và quốc gia của bạn. Sự khác biệt này bao gồm cả lối sống trong gia đình, chẳng hạn như phương pháp giáo dục con cái.

Kỹ năng làm cha mẹ cũng như phương pháp giáo dục con cái thường thay đổi tùy theo từng lối sống. Đôi khi sự khác biệt này gây ra mối bất hòa khi những người mới định cư tiếp xúc với những giá trị tinh thần và truyền thống của người Canada.

Một số người mới định cư ở Canada nhận thấy rằng cách nuôi dạy con của họ khác nhiều với phong tục của người Canada. Một số người này có thể nuôi dạy con cái nghiêm khắc hơn những người cha mẹ Canada.

Nhân viên an sinh xã hội tỉnh bang cho rằng đôi khi cách nuôi dạy con quá nghiêm khắc rất có hại cho trẻ em đến mức họ phải có biện pháp đối với các bậc cha mẹ.

Tuy nhiên, hầu hết những người làm cha mẹ này rất thương yêu và quan tâm tới con cái. Mục tiêu nuôi dưỡng con cái của họ cũng giống như mục tiêu của những người Canada khác là: bảo đảm con cái họ hiểu và tôn trọng những giá trị tinh thần quan trọng. Nhiều người lo ngại rằng nhân viên chính phủ không thông hiểu về phong tục của các quốc gia khác và hành động quá đáng. Họ nghĩ rằng những nhân viên xã hội đang cố ý thay đổi phương pháp dạy con, điều mà lẽ ra cha mẹ là người quyết định. Tuy nhiên, sự khác biệt giữa ngược đãi con cái và lý do chính đáng của cha mẹ để kỷ luật con cái đôi khi rất khó phân biệt.

Cơ Quan Dịch Vụ Gia Đình Vancouver và vùng phụ cận (*Family Services of Greater Vancouver*) là một tổ chức không thuộc chính phủ đã nhận thấy đây là một trở ngại lớn đối với nhiều người di dân Việt Nam.

Để giải quyết vấn đề này, cơ quan trên làm việc với cả chính phủ và những gia đình người Việt Nam.

Trước hết, họ chú trọng vào việc phổ biến kiến thức cho nhân viên chính phủ làm việc với trẻ em về truyền thống và văn hóa Việt Nam trong lĩnh vực nuôi dạy con cái bằng cách tổ chức những buổi hội thảo với nhân viên của Bộ Xã Hội Đặc Trách về Trẻ Em và Gia Đình. Các nhân viên xã hội nhận thấy cho dù các bậc cha mẹ dạy con theo phương cách khác nhau, nhưng cũng cùng chung mục tiêu với những bậc cha mẹ khác.

Nhân viên xã hội cũng nhận thấy kết quả của việc cùng các bậc phụ huynh bảo vệ trẻ em, thay vì gây ra những xáo trộn trong đời sống gia đình họ bằng cách tạm giữ con họ hoặc đưa họ ra tòa.

**FAMILY SERVICES OF
GREATER VANCOUVER**

Cơ Quan Dịch Vụ Gia Đình Vancouver và vùng phụ cận cũng tổ chức những buổi hội thảo với những người làm cha mẹ để hướng dẫn cách nuôi dạy con của người Canada. Qua những buổi hội thảo này, họ đã giúp tránh được những mâu thuẫn giữa chính quyền và những gia đình Việt Nam.

Cơ Quan Dịch Vụ Gia Đình Vancouver và vùng phụ cận là một thí dụ điển hình của một tổ chức không thuộc chính phủ đã dùng biện pháp giáo dục như là một yếu tố trong tiến trình dân chủ để thay đổi những điều lệ và kế hoạch của chính phủ.

Bằng cách giáo dục về sự khác biệt giữa các nền văn hóa đã khiến các nhân viên an sinh xã hội nhạy bén hơn với những nhu cầu và cuộc sống của người mới đến Canada. Đồng thời, cũng nhờ sự giáo dục, những bậc cha mẹ đã được giúp đỡ để thích nghi với đời sống mới ở Canada.

Cả cơ quan chính phủ đặc trách về vấn đề an sinh của trẻ em và các bậc cha mẹ có thể hợp tác làm việc để bảo đảm cho trẻ em Canada có một cuộc sống an toàn và hạnh phúc.

**Khuyến khích sự tham gia:
Giải thích cho những người mới đến Canada biết về hệ thống chính trị của chúng ta**

Một số người công dân mới không đi bỏ phiếu trong những cuộc bầu cử chính quyền liên bang, tỉnh bang hoặc địa phương. Lý do tại sao?

Nhiều người công dân mới không hiểu hệ thống chính trị ở Canada vì lý do:

- không hiểu hệ thống chính trị làm việc ra sao
- không biết rõ những về các chính đảng và những vấn đề họ đại diện
- không biết những ứng cử viên trong một cuộc bầu cử hay quan điểm chính trị của họ
- có thể đang theo học Anh văn và nhận thấy khó tìm hiểu về hệ thống chính trị của chúng ta
- một số người có thể muốn đi bỏ phiếu nhưng lại quyết định không đi vì họ không biết chọn người nào để bầu một cách chính xác

☑ Cuối cùng, một số người mới đến Canada xuất thân từ một quốc gia không theo chế độ dân chủ. Họ có thể có một sự bất tín quá lớn đối với "chính phủ". Cũng có thể họ không hiểu rằng chính phủ phục vụ người dân chứ không phải cho bản thân họ

Khi bạn xem xét tất cả những trở ngại này, bạn có thể hiểu tại sao một số người mới đến Canada không đi bầu cử.

Tuy nhiên, bầu cử là một quyền hạn và trách nhiệm rất quan trọng trong chế độ dân chủ.

Một nhóm công dân ở Vancouver đã quyết định hành động để khuyến khích những người mới đến Canada đi bỏ phiếu. Trong cuộc bầu cử năm 1996 ở B.C, Ủy Ban Bảo Vệ Quyền Bình Đẳng của người Di Dân và Công Dân mới (Committee for Equality for Immigrants and New Canadians) đã tổ chức một buổi họp đặc biệt dành cho cộng đồng người dân nói tiếng Tây-Ban-Nha với tất cả các ứng cử viên.

Trước đó, ủy ban đã đăng thông báo về buổi họp trên các tờ báo cộng đồng và sách báo xuất bản bằng tiếng Tây-Ban-Nha. Họ phân phát thông báo về buổi họp ở nhiều địa điểm trọng yếu của cộng đồng người Mỹ La Tinh.

Điều quan trọng nhất là ngay trong buổi họp, họ đã thông dịch những câu trả lời và tranh luận của các ứng cử viên.

Buổi họp thành công mỹ mãn. Nhiều công dân mới đã tham dự và học hỏi về hệ thống chính trị tỉnh bang. Những người này có thể chia sẻ những điều họ thu thập được với người trong gia đình, bạn bè và đồng nghiệp họ.

Buổi họp này đã làm cho nhiều người thuộc cộng đồng nói tiếng Tây-Ban-Nha ở Vancouver đi bỏ phiếu với lòng tự tin trong cuộc bầu cử năm 1996. Có khả năng là họ sẽ đi bỏ phiếu trong những cuộc bầu cử sau này.

Ủy Ban Bảo Vệ Quyền Bình Đẳng của người Di Dân và Công Dân mới cũng là một thí dụ điển hình về cách tổ chức một nhóm công dân. Ủy ban làm việc để giúp người di dân và công dân mới hiểu và sử dụng hệ thống chính trị ở Canada. Họ làm việc trên nhiều vấn đề có liên quan tới người di dân và

công dân mới như: xin giấy phép du lịch cho bạn bè hoặc thành viên gia đình và thay đổi về luật di trú và tị nạn ở Canada.

Họ cũng đại diện cho những trường hợp cụ thể của những người muốn xin tị nạn chính trị.

Công việc của Ủy Ban hoàn toàn dựa vào sự cố gắng làm việc thiện nguyện của người dân. Không ai được trả lương để làm việc cho nhóm, cũng như không ai phải đóng tiền hội phí.

Vì làm việc trên những mục đích được xác định rõ ràng, nhóm ngày càng lớn mạnh do số người tham gia cùng ủng hộ cho một mục đích. Khi nào kém bận rộn, nhóm được điều hành bởi 4 hội viên nòng cốt để giảm thiểu những chi phí hành chính (tiền mượn văn phòng, lương nhân viên, vv...). Những hội viên của nhóm này có khả năng tham gia đặc lực trong tiến trình dân chủ bằng cách chú tâm vào vấn đề cần giải quyết hơn là việc quản lý hành chính của tổ chức họ.

Chương 6

Làm việc với các cơ quan chính phủ

Trong cuộc sống mới ở Canada, bạn sẽ có nhiều dịp tiếp xúc với những cơ quan chính phủ. Những cơ quan này được lập ra để phục vụ người dân Canada. Bạn không nên ngần ngại để được giúp đỡ.

Bạn sẽ có thể sử dụng một cách hiệu quả các dịch vụ và sự giúp đỡ của một cơ quan nếu bạn biết cách làm việc của họ bằng cách học hỏi qua kinh nghiệm cá nhân hay nghiên cứu để tìm hiểu thêm về cơ quan đó. Thí dụ, bạn có thể tìm hiểu về một cơ quan qua sách báo hoặc tiếp chuyện với nhân viên.

Chương này giới thiệu về ba cơ quan chính phủ thuộc tỉnh bang mà người dân có thể cần tiếp xúc:

- Văn Phòng Tiêu Chuẩn Lao Động
- Văn Phòng Giải Quyết vấn đề giữa Chủ Nhà và Người Thuê Nhà
- Dịch Vụ dành cho Nạn Nhân

Đôi khi bạn có thể cảm thấy nhân viên một cơ quan chính phủ đối xử bất công với bạn. Nếu điều này xảy ra, bạn không nên ngần ngại phản ánh vấn đề với nhân viên.

Hầu hết các cơ quan chính phủ đều có những thủ tục khiếu nại nội bộ để giải quyết những khiếu nại của người dân. Chẳng hạn những thủ tục khiếu nại của hai cơ quan: Cảnh sát và Công Ty Bảo Hiểm B.C (ICBC).

Các cơ quan chính phủ phục vụ người dân

Các cơ quan chính phủ cung cấp nhiều dịch vụ quan trọng cho người dân ở Canada.

Từ trước đến nay, Canada có những chương trình an sinh xã hội vững mạnh để hỗ trợ những người cần được giúp đỡ. Những chương trình này bao gồm trợ giúp tài chính, y tế hoặc tư vấn. Sau đây là 3 thí dụ về những cơ quan dịch vụ của chính phủ mà người dân thường liên lạc để được giúp đỡ.

Bất đồng với chủ sở làm

Hầu hết người dân Canada đều làm việc cho một công ty hoặc một tổ chức.

Các hội viên công đoàn. Công đoàn là một sự liên kết chính thức của những công nhân ở nơi làm việc để họ có quyền hợp pháp trong việc thương lượng về điều kiện làm việc của nhân viên. Nếu bạn là hội viên của công đoàn và đang có vấn đề với chủ, bạn có thể tiếp xúc với đại diện công đoàn để nhờ giúp đỡ.

Công nhân ngoài công đoàn. Phần đông chúng ta không phải là hội viên

của công đoàn. Tất cả những tỉnh bang ở Canada đều có quy định về những tiêu chuẩn lao động để áp dụng cho nhân viên không thuộc công đoàn.

Những điều luật quy định tiêu chuẩn đối với các vấn đề:

- mức lương tối thiểu
- phụ cấp nghỉ phép
- mức lương làm việc phụ trội
- nghỉ hộ sản (phụ nữ có thể được nghỉ trước và sau khi sinh con)

Những điều luật này có thể quy định tiêu chuẩn về điều kiện làm việc cho những ngành nghề đặc biệt như nông trại, người giúp việc nhà hoặc may mặc.

Tranh chấp giữa chủ nhà và người mướn nhà

Ở Canada, tư gia của mỗi người là nơi bất khả xâm phạm, bất kể đó là ngôi nhà thuộc quyền sở hữu hay nhà mướn. Xã hội chúng ta nhìn nhận rằng người mướn nhà cũng giống như chủ nhà đều có những quyền hạn quan trọng.

Đôi khi, người mướn nhà có thể có một vài bất đồng với chủ nhà trên những vấn đề như tăng tiền mướn nhà, việc sửa chữa hay bảo trì hoặc hoàn lại tiền thế chân hư hỏng. Tương tự như vậy, chủ nhà có thể cảm thấy rằng người mướn không chịu giữ gìn ngôi nhà họ đang thuê. Đôi khi, những sự tranh chấp này trở nên nghiêm trọng đến độ chủ nhà có thể tìm cách đuổi nhà.

Hầu hết các tỉnh bang đều có những cơ quan chính phủ để giúp người mướn nhà và chủ nhà dàn xếp những tranh chấp của họ một cách yên ổn.

Bạn có thể nhận thấy rằng chủ nhân đối xử với bạn bất công dựa theo luật pháp. Hầu hết các tỉnh bang đều có những văn phòng cung những hướng dẫn và giúp đỡ về điều luật tiêu chuẩn lao động.

Ở tỉnh bang B.C, nhân viên của Cơ Quan Tiêu Chuẩn Lao Động của Bộ Lao Động và Đầu Tư cố vấn cho các công nhân và chủ về quyền hạn và nhiệm vụ của họ theo quy định của luật pháp.

Cơ Quan Tiêu Chuẩn Lao Động điều hành thủ tục giải quyết những bất đồng giữa nhân viên và chủ. Dựa theo luật pháp, bạn có quyền có một buổi họp chính thức để đưa ra những bằng chứng về yêu sách của bạn đối với chủ. Một người trung gian xem xét vấn đề trình bày và quyết định cách giải quyết - thí dụ, yêu cầu chủ nhân trả lương còn thiếu cho một công nhân.

Tìm trong niên giám điện thoại trang màu xanh để liên lạc với cơ quan này.

Ở B.C, Cơ Quan Giải Quyết vấn đề giữa Chủ Nhà và Người Thuê Nhà của Bộ Tư Pháp giúp người mướn nhà và chủ nhà học hỏi về quyền hạn và trách nhiệm của họ theo luật pháp.

Cơ quan này cũng tổ chức những buổi phân xử. Trong buổi phân xử, người mướn nhà và chủ nhà sẽ đưa ra những bằng chứng trước một người trung gian có thẩm quyền quyết định về quyền hạn và trách nhiệm của mỗi bên trong vụ tranh chấp.

Nếu bạn đang ở trong hoàn cảnh tranh chấp giữa chủ nhà và người mướn nhà, bạn có thể tiếp xúc với cơ quan chính phủ này để được giúp đỡ. Bạn có thể tìm số điện thoại này ở trong trang màu xanh của niên giám điện thoại.

Giúp đỡ nạn nhân của vụ phạm pháp

Người dân Canada tự hào được sống trong một xã hội an toàn, một nơi mà tội ác là những ngoại lệ chứ không phải quy luật. Tuy nhiên, một lúc nào đó, bản thân bạn hay một người trong gia đình, hoặc bạn bè có thể là nạn nhân của một vụ phạm pháp.

Hầu hết các tỉnh bang đều có những chương trình “dịch vụ dành cho nạn nhân” để giúp đỡ những cá nhân đối phó với hậu quả do một vụ phạm pháp gây ra.

Ở tỉnh bang B.C, Điều Luật về Nạn Nhân của vụ Phạm Pháp quy định về quyền hạn và tiêu chuẩn để được giúp đỡ đối với những nạn nhân của vụ phạm pháp. Bạn có thể tìm hiểu thêm về chương trình này bằng cách liên lạc với Đường Giây Thông Tin về Nạn Nhân (*Victim Information Phone Line*) tại số 1-800-563-0808. Có chương trình đặc biệt dành cho những nạn nhân bị cưỡng dâm.

Nhiều chương trình phục vụ nạn nhân được đặt tại trụ sở cảnh sát địa phương để cung cấp tin tức và sự hỗ trợ trong phạm vi rộng lớn. Những dịch vụ này được điều hành và quản lý bởi Cơ Quan Dịch Vụ Nạn Nhân của Bộ Tư Pháp.

Tỉnh B.C cũng quy định Điều Luật Bồi Thường Thương Tích của vụ Phạm Pháp (*Criminal Injury Compensation*) để giúp đỡ những nạn nhân và gia đình họ. Điều luật qui định sự bồi thường về tài chính cho thương tật cá nhân và mất lợi tức trong các trường hợp đặc biệt.

Muốn tìm hiểu thêm về sự bồi thường thiệt hại do vụ phạm pháp gây ra ở tỉnh bang B.C, liên lạc với Cơ Quan Bồi Thường Lao Động tại địa phương bạn cư ngụ, liệt kê trong trang màu trắng của niên giám điện thoại.

Trên đây là ba thí dụ trong trong số những cơ quan chính phủ cung cấp dịch vụ cho người dân.

Những cơ quan khác (Hội Đồng Bảo Vệ Nhân Quyền B.C) giúp người dân bảo vệ những quyền lợi của mình. Xem Chương 4 để biết thêm chi tiết về vấn đề luật nhân quyền.

Bạn đừng ngần ngại sử dụng những dịch vụ của các cơ quan này. Để tìm hiểu thêm về bất cứ một cơ quan chính phủ nào, hãy đến thư viện địa phương hoặc tiếp xúc trực tiếp với cơ quan.

Phản đối quyết định của một cơ quan chính phủ

Có một lúc nào đó, bạn có thể cảm thấy mình bị một cơ quan chính phủ đối xử bất công. Có thể là một cơ quan từ chối quyền hưởng phúc lợi của bạn (chẳng hạn như trợ cấp thất nghiệp). Hoặc một cơ quan có thể đòi hỏi bạn một cách vô lý về những dữ liệu hoặc khoản tiền nợ chính phủ (chẳng hạn như thuế lợi tức).

Thông thường, bạn sẽ có quyền khiếu nại quyết định của cơ quan đó. Đây là việc yêu cầu một người khác xét lại quyết định ban đầu. Bạn có thể trực tiếp tìm hiểu với cơ quan xem bạn có quyền hoặc sự chọn lựa để khiếu nại về một quyết định.

Đôi khi bạn có thể cho rằng mình bị đối xử bất công do thái độ bất lịch sự và thiếu tôn trọng của nhân viên chính phủ.

Nhiều cơ quan chính phủ có quy định về thủ tục than phiền để đáp ứng những mối quan tâm của người dân về sự đối xử bất công. Bạn cũng nên biết rằng một vài cơ quan và ngành nghề không phải của chính phủ có thiết lập thủ tục giải quyết ý kiến than phiền dành cho thân chủ và khách hàng của họ.

Thủ tục giải quyết những ý kiến than phiền đối với:

- ☑ bất cứ quyết định, hành động hay điều lệ nào của một cơ quan chính phủ thuộc tỉnh bang (tiếp xúc Nhân Viên Phân Xử)
- ☑ những thái độ kỳ thị của bất kỳ người nào (tiếp xúc Cơ Quan Bảo Vệ Nhân Quyền Canada hoặc tỉnh bang B.C)
- ☑ những hành động của nhân viên cảnh sát (tiếp xúc Văn Phòng Khiếu Nại Cảnh Sát hoặc Ủy Ban Khiếu Nại của Cảnh Sát Liên Bang)

- ☑ cách cư xử của những người chuyên môn như bác sĩ, luật sư, bác sĩ tâm thần hoặc kế toán viên (tiếp xúc với tổ chức hiệp hội điều hành chuyên nghiệp như: Hiệp Hội Luật Sư hoặc Hiệp Hội Bác Sĩ Đa Khoa và Bác Sĩ Giải Phẫu - *Law Society or the College of Physicians and Surgeons*)
- ☑ nội dung những bài báo, kể cả mục ý kiến và mục quảng cáo (tiếp xúc với Hội Đồng Báo Chí B.C - *B.C Press Council*)
- ☑ nội dung bài tường trình trên đài phát thanh và TV (tiếp xúc với Ủy Ban Phát Thanh và Truyền Hình Canada - *Canadian Radio and Television Commission*)

Nếu bạn cho rằng một người có chức vụ đã đối xử bất công với mình, bạn có thể cần lôi cuốn sự chú ý của các nhân viên chính phủ có thẩm quyền về cách cư xử này.

Bước đầu tiên của bạn là tìm hiểu xem có một thủ tục khiếu nại hay không. Gọi điện hoặc viết thư tới cơ quan chính phủ có liên quan, văn phòng của dân biểu tỉnh bang hay dân biểu liên bang, hoặc Hội Bảo Vệ Dân Quyền B.C (*B.C Civil Liberties Association*).

Nếu không có thủ tục khiếu nại theo quy định, điều tốt nhất là phản ánh điều bạn quan tâm tới người phụ trách trực tiếp của nhân viên chính phủ mà bạn muốn khiếu nại.

Thông thường trong một vụ khiếu nại như vậy bạn không cần phải mượn luật sư. Dù bạn có khả năng trả cho cố vấn pháp lý, điều này cũng không nhất thiết sẽ giúp được bạn mà trên thực tế, đôi khi còn làm cho sự việc thêm rắc rối. Sự phúc đáp tế nhị và hữu ích của nhân viên chính phủ trực tiếp đối với bạn đôi khi trở thành sự phản kháng và thiếu hợp tác khi có sự can thiệp của luật sư. Tuy nhiên, nếu bạn cần khiếu nại một vấn đề quan trọng thì một vị luật sư có kinh nghiệm trong việc bảo vệ cho quyền lợi của bạn và có thể cung cấp cho bạn sự giúp đỡ quý báu.

Thời gian giới hạn. Bạn nên tìm hiểu xem nếu có quy định giới hạn thời gian để bạn khiếu nại hay yêu cầu, hãy tiến hành kịp thời trong khoảng thời gian cho phép. Hầu hết những khiếu nại và yêu cầu đều phải thực hiện bằng văn bản. Bạn nên nêu rõ ba điểm chính:

- ☑ nêu ra những nét chính của vấn đề hoặc sự việc cụ thể mà bạn muốn khiếu nại
- ☑ trình bày cụ thể những hành động mà bạn muốn được điều tra

- ☑ nêu rõ cách đáp ứng nào sẽ làm cho bạn hài lòng. Thí dụ, bạn có thể muốn nhân viên đó bị khiển trách, hoặc có thể bạn chỉ muốn một lời xin lỗi. Trong vài trường hợp bạn có thể muốn được bồi thường bằng tài chính

Bạn có thể bực bội hoặc khó chịu khi bị đối xử bất công. Mặc dù vậy, một lá thư lịch sự nhưng cương quyết sẽ thường được đáp lại trong tinh thần xây dựng và có lợi cho bạn.

Cuộc phỏng vấn. Bạn có thể được yêu cầu đến dự buổi phỏng vấn hoặc để bỏ túi lời khai. Hỏi xem bạn có thể có một người đi cùng để hỗ trợ bạn.

Bạn có thể muốn tiếp xúc với một nhóm công dân nào hiểu biết về sự việc để cố vấn bạn về điều gì bạn cần biết trước. Một người trong tổ chức này có thể dự buổi phỏng vấn với bạn, giúp giải thích tiến trình và biết chắc là sự việc được xử lý một cách công bằng.

Ở tỉnh bang B.C có nhiều tổ chức giúp đỡ những người mới tới thuộc những nhóm dân tộc khác nhau. Cần biết thêm chi tiết về các tổ chức giúp đỡ này, liên lạc với thư viện địa phương để tìm cuốn danh mục hướng dẫn "Red Book" trong khu vực *Greater Vancouver*.

Tái cứu xét và khiếu nại. Cũng như hầu hết những tổ chức dân chủ, hệ thống khiếu nại không phải là hoàn hảo. Bạn có thể không nhận được sự đáp ứng như ý muốn và kể cả nếu bạn được như ý, thời gian có thể sẽ rất lâu. Nếu sự khiếu nại của bạn không có kết quả, bước kế tiếp thường là xem xét lại sự đáp ứng đầu tiên. Nếu bạn yêu cầu một sự tái cứu xét hoặc khiếu nại, tốt hơn là kiểm sự giúp đỡ của người nào hiểu rõ về tiến trình của việc tái cứu xét. Bạn cũng có thể muốn một luật sư đại diện cho bạn.

Nếu không có thủ tục tái cứu xét chính thức, bạn có thể tiếp tục theo đuổi việc khiếu nại trực tiếp tới một viên chức cấp cao trong chính phủ.

Bảo vệ đối với sự trả thù. Điều cần nhớ là bạn đừng bao giờ sợ bị trả thù khi tiến hành việc khiếu nại. Chuyện này hầu như ít khi xảy ra.

Nếu vì bất cứ lý do gì, bạn nghĩ rằng nhân viên của một cơ quan đang gây phiền hà hoặc trừng phạt bạn vì việc khiếu nại, bạn nên có biện pháp đối phó bằng cách lập tức liên lạc dân biểu liên bang hoặc tỉnh bang trong khu vực của mình hoặc Hội Bảo Vệ Tự Do Dân Quyền B.C (*B.C Civil Liberties Association*). Người dân Canada sẽ không chấp nhận những thái độ cư xử như vậy của của các viên chức chính phủ.

Thủ tục khiếu nại chính phủ

Khiếu nại cảnh sát

Cảnh sát có trách nhiệm phục vụ và bảo vệ người dân Canada. Vai trò của họ là thi hành luật pháp và giúp đỡ chứ không phải làm người dân. Điều này có thể khác biệt với hoàn cảnh ở đất nước bạn từng cư ngụ.

Người dân Canada đã giao cho cảnh sát những đặc quyền, chẳng hạn như quyền mang và sử dụng súng, bắt người và sử dụng vũ lực vừa đủ để áp

đảo khi cần thiết. Công việc của cảnh sát rất khó khăn và nhiều đòi hỏi. Họ xứng đáng được tôn trọng và ủng hộ.

Tuy nhiên, người dân đôi khi thắc mắc về cách làm việc của nhân viên cảnh sát. Giống như những dân biểu, cảnh sát phải chịu trách nhiệm với người dân.

Để thực hiện điều này, chế độ dân chủ của chúng ta đặt ra hệ thống khiếu nại để công chúng có thể phản ánh những thắc mắc của họ về cách làm việc của cảnh sát.

Phàn nàn về cách làm việc của cảnh sát. Nếu bạn cho rằng bạn bị cảnh sát xử sự bất công, bạn có thể khiếu nại. Thí dụ, ở tỉnh bang B.C, khiếu nại về một nhân viên cảnh sát thuộc khu vực, bạn có thể viết thư khiếu nại tới *Chief Constable* tại sở cảnh sát. Hoặc nếu khiếu nại về một nhân viên cảnh sát liên bang *RCMP*, viết thư gửi đến *Commanding Officer of the Detachment*.

Cách viết một lá thư khiếu nại. Bạn hãy nêu rõ ý định khiếu nại chiếu theo Điều Luật Cảnh Sát (đối với cảnh sát thuộc khu vực) hoặc Điều Luật Cảnh Sát Liên Bang (đối với cảnh sát liên bang *RCMP*). Trong lá thư khiếu nại, bạn nên có những dữ kiện sau đây:

- ☑ thời gian và địa điểm đã xảy ra sự việc
- ☑ mô tả cụ thể sự việc xảy ra
- ☑ tên và/hoặc số phù hiệu của nhân viên cảnh sát có liên hệ hoặc mô tả họ nếu bạn không có được những dữ kiện này
- ☑ tên, địa chỉ, số điện thoại của bạn và của bất cứ người chứng nào
- ☑ bạn đòi hỏi những hành động cụ thể để giải quyết sự việc. Thí dụ, bạn có thể muốn một sự giải thích về cách làm việc, một lời xin lỗi, hoặc nhân viên cảnh sát đó bị kỷ luật

Điều tra những sự khiếu nại. Khi nhận được sự khiếu nại của bạn, thường thì nhóm điều tra nội bộ của sở cảnh sát hoặc một hội viên thâm niên trong ngành cảnh sát sẽ tiến hành điều tra. Bạn có thể được yêu cầu bổ túc thêm dữ kiện hoặc tham dự buổi phỏng vấn. Thông thường phải mất khác nhiều thời gian bạn mới nhận được sự phúc đáp bằng văn bản về vấn đề bạn khiếu nại. Nếu bạn không hài lòng với cách giải quyết của cảnh sát, bạn có thể xin xét lại quyết định này.

Hệ thống khiếu nại cảnh sát được lập ra để sửa đổi cách cư xử của cảnh sát, nhưng không bồi thường tài chính cho những tổn thương của bạn hay thiệt hại khác mà bạn phải chịu đựng. Bạn nên nói chuyện với một luật sư để bàn về những hình thức pháp lý khác.

Để tìm hiểu thêm về thủ tục khiếu nại cảnh sát ở B.C, tiếp xúc với văn phòng Office of the Police Complaint Commissioner (đối với cảnh sát địa phương), RCMP Public Complaints Commission (đối với cảnh sát liên bang RCMP), hoặc cơ quan B.C Civil Liberties Association (đối với bất cứ cảnh sát nào).

Khiếu nại đối với Công Ty Bảo Hiểm B.C (ICBC)

Người dân Canada đang cố gắng giảm bớt việc sử dụng xe hơi để giảm ô nhiễm không khí. Tuy nhiên, nhiều người vẫn cần đến xe cộ trong cuộc sống hàng ngày.

Công Ty Bảo Hiểm B.C (ICBC) là cơ quan chính yếu cung cấp dịch vụ bảo hiểm cho các loại xe hơi. Bạn phải mua bảo hiểm này trước khi được phép lái xe.

ICBC là một cơ quan bán chính phủ. Điều này có nghĩa là mặc dù ICBC do chính quyền B.C lập ra và do công chúng tài trợ, họ không bị lệ thuộc nhiều vào chính quyền trong việc điều hành những chương trình bảo hiểm.

ICBC có độc quyền về bảo hiểm xe cộ. Hầu như bạn không thể mua bảo hiểm xe ở bất cứ một công ty nào khác.

Khiếu nại. Nếu bạn có điều thắc mắc về quyết định hoặc cách làm việc của nhân viên ICBC, bạn có thể phản ánh điều này bằng nhiều cách. Thí dụ, bạn có thể không hài lòng về quyết định của nhân viên dàn xếp. Nhân viên này là người quyết định việc bồi thường cho bạn sau một vụ tai nạn xe cộ xảy ra. Bạn có thể nói chuyện với người phụ trách (Claims Manager) về điều thắc mắc của bạn.

Nếu bạn vẫn không thỏa mãn, hãy nói chuyện với người phụ trách cao hơn (Manager for the Claims Centre). Nếu những cuộc thảo luận này không giải quyết được điều thắc mắc của bạn, hãy tiếp xúc với văn phòng Public Inquiries Department của ICBC. Họ sẽ giới thiệu bạn tới một nhân viên tiếp khách (Customer Relations Officer) là người sẽ xem xét lại những thắc mắc của bạn từ

đầu. Nếu bạn không đồng ý với việc đòi bồi thường của mình, bạn có thể có cơ hội đánh giá sự việc với một tổ chức độc lập.

Nếu bạn thắc mắc về việc dàn xếp cho một tai nạn xe cộ, bạn cũng có thể tiếp xúc với một luật sư để được cố vấn về những quyền lợi hợp pháp.

Nơi không có thủ tục khiếu nại. Ở Canada bạn có thể phải tiếp xúc với hàng trăm cơ quan chính phủ. Một vài cơ quan như cảnh sát và ICBC có những thủ tục rõ ràng để giải quyết những thắc mắc của người dân. Tuy nhiên, nhiều cơ quan khác không có thủ tục này.

Đối với những nơi không có thủ tục rõ ràng, thường thì tùy bạn sử sự trong việc phản ánh thắc mắc và tiếp tục gây áp lực đối với cơ quan nếu bạn không hài lòng với những nhân viên ở cấp dưới.

Thông thường là bắt đầu tiếp xúc với người trực tiếp quản lý của nhân viên mà bạn muốn phàn nàn. Nếu bạn không hài lòng, hãy tiếp xúc cấp cao hơn trong cơ quan đó để phản ánh thắc mắc của bạn. Cứ tiếp tục đi từng bước cao hơn tới mọi cấp lãnh đạo cho tới khi nào bạn đạt đến "tột đỉnh".

Cơ Quan Nhân Viên Phân Xử

Thêm vào những thủ tục khiếu nại nội bộ giữa những cơ quan chính phủ nhất định, nhiều tỉnh bang có những cơ quan riêng biệt được lập ra để giúp đỡ những người dân cảm thấy mình bị chính phủ đối xử bất công.

Ở tỉnh B.C Cơ Quan Nhân Viên Phân Xử (*Office of the Ombudsman*) (1-800-567-3247) đáp ứng những khiếu nại của người dân về sự đối xử bất công của bất cứ cơ quan chính phủ nào trong tỉnh bang.

Nhân Viên Phân Xử có thể xem xét lại cách làm việc của mỗi cơ quan chính phủ thuộc tỉnh bang và một vài cơ quan ngoài chính phủ như:

- các trường đại học và cao đẳng
- các cơ quan chính quyền địa phương
- các hội đoàn chuyên gia điều hành luật sư, bác sĩ, bác sĩ tâm thần hoặc các chuyên ngành khác

Cơ Quan Nhân Viên Phân Xử nhận những khiếu nại của người dân, điều tra và đưa ra những đề nghị với cơ quan nếu cần. Nhân Viên Phân Xử chỉ nhận khiếu nại sau khi bạn đã khiếu nại thẳng với cơ quan chính phủ mà không vừa ý với cách giải quyết của họ.

Để biết thêm chi tiết, xin liên lạc với Cơ Quan Nhân Viên Phân Xử và tìm hiểu về báo cáo cuối năm mới nhất hoặc những tài liệu sách báo của họ.

Office of the Ombudsman
Promoting Fairness for British Columbians

Guiding Principles
for the Office of the Ombudsman

Respect
Inclusiveness and Accessibility
Empowerment
Education
Co-operation
Commitment
Leadership

Bảo vệ quyền hạn của bản thân

Khi giao dịch với các cơ quan chính phủ, bạn nên nghĩ rằng nhân viên ở đây sẽ giúp đỡ và tôn trọng bạn. Sau hết, họ được lập ra để phục vụ người dân như bạn. Tuy nhiên, khi họ không thực hiện được như vậy, bạn đừng ngần ngại nói lên những thắc mắc bằng cách khiếu nại theo theo thủ tục, hoặc đơn giản là nói thẳng với nhân viên đó hay với người phụ trách trực tiếp của họ.

Bằng cách nói lên những thắc mắc của mình, bạn buộc nhân viên chính phủ phải chịu trách nhiệm. Điều không những chỉ có lợi cho riêng bạn mà còn cho tất cả mọi người dân trong xã hội độ dân chủ của chúng ta.

Chương 7

Kết luận

Là một công dân Canada mới, bạn có được những quyền lợi và bốn phần của người công dân. Bạn có được những quyền hạn này nhờ sự cam kết của người dân Canada đối với những giá trị tinh về sự bình đẳng, tự do biểu lộ quan điểm và tôn trọng những nền văn hóa và lối sống khác nhau. Những giá trị này là một phần của lòng cam kết của bạn đối với thể chế dân chủ của chúng ta.

Là một công dân, bạn cũng có trách nhiệm mới là tham gia vào đời sống xã hội. Có nhiều cách để bạn có thể sống một đời sống dân chủ một cách hữu hiệu. Dĩ nhiên, bạn nên đi bầu cử, nhưng sự cố gắng của bạn trong cuộc sống hàng ngày để gây ảnh hưởng đến quyết định và kế hoạch của chính phủ mà bạn quan tâm cũng không kém phần quan trọng. Cuốn sách này đã giới thiệu với bạn về:

- hệ thống làm việc của chính phủ
- sự bảo vệ của luật pháp đối với quyền hạn và sự tự do của bạn
- một vài phương cách để bạn bảo đảm chắc chắn ý kiến của bạn được tiếp thu và quyền hạn của bạn được tôn trọng

Cuốn sổ tay này không thể nào đề cập đến tất cả mọi vấn đề về quyền công dân, nhưng chúng tôi hy vọng rằng nó đã giúp bạn có được một sự hiểu biết căn bản về chế độ dân chủ ở Canada và điều quan trọng của sự tham gia của bạn. Chúng tôi cũng khuyến khích bạn tiếp xúc với một đảng chính trị, một nhóm công dân địa phương (như Hội Bảo Vệ Tự Do Dân Quyền B.C), một cơ quan chính phủ hay quản thư ở thư viện địa phương nếu bạn cần thêm dữ kiện về quyền công dân hay một vài vấn đề cụ thể nào khác.

Canada cần có lòng quyết tâm, sự cố gắng và nhiệt tình của tất cả mọi công dân để tạo thêm tự do và dân chủ cho xã hội.

Người dân Canada mời gọi tất cả các bạn đoàn kết lại để chúng ta cùng nhau góp phần giữ vững danh tiếng Canada là một nơi có cuộc sống lý tưởng nhất trên thế giới.

Những công dân Canada mới.